

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΔΙΑΡΚΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ**

Συμβουλευτική κρατουμένων

Ε. Ρηγούτσου
Θεματική Υπεύθυνη Φυλακισμένων
Αθήνα
Ιανουάριος 2005

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΠΑΙΔΕΙΑ ΜΠΡΟΣΤΑ
2^ο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Εκπαίδευσης και Αρχικής
Επαγγελματικής Κατάρτισης

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Πρόλογος.....	4
1. Η φυλακή στην Ελλάδα -Επιπτώσεις του εγκλεισμού.....	5
2. Εκπαίδευση στη φυλακή.....	13
2.1. Συστάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης και Σωφρονιστικός Κώδικας.....	13
2.2. Εκπαιδευτικά Προγράμματα.....	19
3. Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων-Προγράμματα Εκπαίδευσης Κρατουμένων.....	21
4. Συμβουλευτική Κρατουμένων.....	23
4.1. Πλαίσιο Λειτουργίας των Τμημάτων Συμβουλευτικής.....	23
4.2. Στόχοι.....	23
4.3.Ο Ρόλος του Συμβούλου.....	26
4.4.Περιεχόμενο.....	28
4.4.1.Γνωριμία με τα μέλη της ομάδας.....	29
4.4.2.Εκπαιδευτικό Συμβόλαιο.....	29
4.4.3.Διερεύνηση Αναγκών.....	30
4.4.4. Εκπαίδευση.....	32
<i>A. Ενήλικοι</i>	32
<i>B. Ανήλικοι</i>	38
<i>Γ. Αλλοδαποί κρατούμενοι</i>	38
<i>Δ. Μετά την αποφυλάκισή</i>	38
4.4.5. Εργασία.....	39
<i>A. Τεχνικές Εξεύρεσης Εργασίας</i>	40
<i>B. Προγράμματα του ΟΑΕΔ για Αποφυλακισμένους</i>	47

4.4.6. Γενικές Πληροφορίες.....	66
<u>A. Επιδόματα</u>	66
<u>B. Έγγραφα</u>	67
<u>Γ. Χρήσιμα Τηλέφωνα</u>	68
Επίλογος.....	69
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	70

Πρόλογος

Το κείμενο αυτό αποτελεί έναν "Οδηγό" για τη λειτουργία των τμημάτων Συμβουλευτικής κρατούμενων, στο πλαίσιο του έργου "Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων" (ΥΠΕΠΘ, ΕΠΕΑΕΚ 2, Μέτρο 1.1. ενέργεια 1.1.2., Πράξη 1.1.2B).

Το κείμενο αυτό έχει ως στόχο:

- να περιγράψει εν συντομία μερικά χαρακτηριστικά της φυλακής και τις επιπτώσεις του εγκλεισμού στους κρατούμενους,
- να παρουσιάσει το ρόλο της εκπαίδευσης μέσα στις φυλακές
- να περιγράψει το πλαίσιο και τους στόχους των Κέντρων Εκπαίδευσης Ενηλίκων στις φυλακές
- να παρουσιάσει στους Συμβούλους **το πλαίσιο και τους στόχους** της Συμβουλευτικής,
- να οριοθετήσει **το ρόλο** του Συμβούλου,
- να περιγράψει **το περιεχόμενο** της Συμβουλευτικής το οποίο δίνει στους Συμβούλους μερικές ιδέες - εναύσματα για συζήτηση - οι οποίες ενώ είναι απόρροια προηγούμενων εμπειριών εργασίας με κρατούμενους, σε καμιά περίπτωση δεν είναι δεσμευτικές για τους Συμβούλους.

Δεδομένης της έλλειψης αντίστοιχου κειμένου-πλαισίου για το χώρο των φυλακών, το παρόν κείμενο αποτελεί μια καινοτόμο προσπάθεια στο χώρο εκπαίδευσης κοινωνικά ευάλωτων ομάδων, συγκεκριμένα των κρατούμενων, στις ελληνικές φυλακές. Η προσπάθεια αυτή ξεκίνησε πέρυσι, από την ομάδα της κ. Τρέσσου Υπεύθυνης της Επιστημονικής Ομάδας για την παραγωγή υλικού Συμβουλευτικής και τους Θεματικούς Υπεύθυνους Γ. Κουλιεράκη και Ε. Ρηγούτσου.

Το κείμενο αυτό, είναι μια πρώτη απόπειρα που φιλοδοξεί να αποτελέσει έναυσμα για συζήτηση και περαιτέρω επεξεργασία από τους εμπλεκόμενους φορείς και άτομα.

Οι ενότητες που ακολουθούν περιγράφουν με την αντίστοιχη σειρά κάθε έναν από τους στόχους που αναφέρθηκαν παραπάνω.

1. Η φυλακή στην Ελλάδα - Επιπτώσεις του εγκλεισμού

Η φυλακή ως θεσμός αποτελεί βασικό συστατικό στοιχείο (και) του Ελληνικού Σωφρονιστικού συστήματος και (θα έπρεπε να) εξυπηρετεί τρεις βασικούς στόχους: 1) την τιμωρία του κρατούμενου μέσω των στερητικών της ελευθερίας ποινών, 2) τη διασφάλιση των βασικών ατομικών δικαιωμάτων των κρατουμένων, ταυτόχρονα με την ομαλή λειτουργία των σωφρονιστικών καταστημάτων και 3) την κοινωνική, επαγγελματική και οικογενειακή αποκατάσταση του κρατούμενου.

Παρ' όλα αυτά, επισημαίνουμε ότι υπάρχει μια γενική συμφωνία ερευνητών και μελετητών ότι η φυλακή ως θεσμός - στα διακόσια χρόνια της λειτουργίας του - έχει αποτύχει, τουλάχιστον σε ότι αφορά το στόχο του για επανακοινωνικοποίηση των κρατουμένων. Ειδικότερα για την Ελλάδα, παρά το γεγονός ότι ο νέος Σωφρονιστικός Κώδικας (ΦΕΚ Α' 291/24.12.1999) αποτελεί - κατά γενική παραδοχή - ένα από τα αρτιότερα και πλέον ριζοσπαστικά και φιλελεύθερα νομοθετικά κείμενα σωφρονιστικής πολιτικής της Ευρώπης, εντούτοις παρατηρείται μια σημαντική διαφοροποίηση μεταξύ του τί προβλέπεται και του τί εφαρμόζεται στην πράξη.

Η φυλακή αποτελεί το πιο αντιπροσωπευτικό παράδειγμα ολοκληρωτικού ιδρύματος.

Οι δραστηριότητες είναι αυστηρά προκαθορισμένες και ακολουθούν η μια την άλλη, βάση χρονοδιαγράμματος σύμφωνα με το σύστημα συγκεκριμένων κανόνων που επιβάλλονται άνωθεν. Η έννοια του προσωπικού χώρου και χρόνου δεν υπάρχει.

Βασίζόμενοι στα επίσημα στατιστικά στοιχεία του Υπουργείου Δικαιοσύνης, σε Εκθέσεις Διεθνών Οργανισμών και στα διάσπαρτα ερευνητικά δεδομένα, μπορούμε να επιχειρήσουμε μια αδρή περιγραφή της φυλακής στην Ελλάδα. Η εικόνα που παρουσιάζεται έχει ως εξής:

- ❖ Η συντριπτική πλειοψηφία των κρατουμένων είναι άνδρες (96%).
- ❖ Σχεδόν οι μισοί κρατούμενοι είναι αλλοδαποί (45%-47%).

- ❖ Πάνω από το 60% των κρατουμένων στις ελληνικές φυλακές είναι ηλικίας μεταξύ 20-30 ετών.
- ❖ Όσοι κατηγορούνται ή έχουν καταδικαστεί για παράβαση του Νόμου περί Ναρκωτικών υπερ-εκπροσωπούνται σε σχέση με τους κρατούμενους που βρίσκονται στη φυλακή για άλλα αδικήματα.
- ❖ Το ποσοστό υπερπλήρωσης είναι 68.9% (8.150 κρατούμενοι / 4.825 θέσεις, Οκτ. 2000).
- ❖ Η αναλογία μεταξύ φυλακτικού προσωπικού και κρατουμένων είναι 1/5.
- ❖ Παρατηρείται σημαντική έλλειψη μόνιμου ιατρικού προσωπικού, κοινωνικών λειτουργών, ενώ μόλις τα τελευταία χρόνια έχουν προσληφθεί ελάχιστοι ψυχολόγοι.
- ❖ Υπάρχει μια δραματική έλλειψη βασικών συνθηκών υγιεινής στις φυλακές. Σύμφωνα με την Έκθεση για την Ελλάδα της ΕΠΒ¹ "...ικανοποιητικό επίπεδο υγειονομικής περιθαλψης θα παραμείνει σχεδόν βέβαια ανέφικτο έως ότου επιλυθούν τα γενικά προβλήματα συνωστισμού, κακής υγιεινής και ανεπάρκειας του συστήματος απασχολήσεως".

Οι επιπτώσεις του εγκλεισμού

Ο E. Goffman, το 1968, στο βιβλίο του *Τα Άσυλα*, ορίζει ως άσυλο "...ένα μέρος διαμονής και εργασίας, όπου ένας μεγάλος αριθμός ατόμων διαχωρίζονται από την ευρύτερη κοινότητα για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα και διάγουν ένα περιοριστικό και αυστηρά διαχειριζόμενο τρόπο ζωής" (σελ. 11). Η φυλακή, μαζί με τα ψυχιατρεία, τα μοναστήρια, τους οίκους ευγηρίας, τυφλών κ.λ.π. και τα πλοία αποτελούν *ολοκληρωτικά* (total) άσυλα. Τα χαρακτηριστικά ενός ολοκληρωτικού ασύλου, πάντα κατά τον Goffman, είναι τα ακόλουθα:

1. Ο κόσμος του κρατούμενου, του ασθενή κ.λ.π. εμπεριέχεται στην *ολότητα* του ιδρύματος, με περιορισμένη πρόσβαση στον έξω κόσμο, π.χ. επισκέψεις από φίλους ή συγγενείς.

¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την πρόληψη των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (29 Νοεμβρίου 1994)

2. Υπάρχει μια *ιεραρχία στην εξουσία και δύναμη*. Γενικά - αλλά όχι πάντα - το προσωπικό έχει την εξουσία και όχι οι κρατούμενοι.
3. Το ίδρυμα είναι ένας *οργανισμός*. Υπάρχουν κανόνες & κανονισμοί και για τους κρατούμενους και για το προσωπικό, καθώς επίσης και εντολές για υπακοή και συμμόρφωση σε αυτούς τους κανόνες. Υπάρχει ο ρόλος του κρατούμενου και ο ρόλος του προσωπικού.
4. Ως οργανισμός, το ίδρυμα έχει *σκοπούς και στόχους*. Η φυλακή πρέπει να λειτουργεί με τέτοιο τρόπο ώστε να εκπληρώνει τις απαιτήσεις και τη λειτουργία "της φυλάκισης".
5. Για να επιτευχθούν οι στόχοι του ιδρύματος, οι δραστηριότητες μέσα σε αυτό οργανώνονται σύμφωνα με ένα "*ορθολογιστικό πλάνο*": υπάρχει χρονοδιάγραμμα που κανονίζει τις κινήσεις και τη συμπεριφορά των κρατουμένων (έτσι υπάρχει συνεχής τάξη και σταθερότητα), με πολύ λίγα περιθώρια προσωπικής ζωής.

Η διαδικασία του εγκλεισμού είναι μια περίπλοκη και τραυματική εμπειρία για τον κρατούμενο. Συνεπάγεται:

- ❖ τη **βίαση** αποκοπή του ατόμου από το οικείο του οικογενειακό και κοινωνικό του περιβάλλον και την εξίσου βίαση ένταξή του σε ένα άγνωστο - ή ένα αναπαριστώμενο αρνητικά περιβάλλον, με πολύ ιδιαίτερα χαρακτηριστικά (π.χ. Η δομή της φυλακής στηρίζεται στην απομόνωση και στο διαχωρισμό)
- ❖ τη διατάραξη των οικογενειακών σχέσεων του κρατούμενου
- ❖ την επαγγελματική και οικονομική κατάρρευση
- ❖ την έλλειψη προοπτικής για κοινωνική ή επαγγελματική αποκατάσταση (ιδιαίτερα στα πρώτα στάδια της φυλάκισης και όταν έχει επιβληθεί μια μεγάλη ποινή)
- ❖ τέλος, και ίσως και το πιο σημαντικό, ο εγκλεισμός συνεπάγεται το στιγματισμό του κρατούμενου και την πρόσληψή του ως "κακό", "επικίνδυνο", "εγκληματία", "φυλακισμένο".

Σύμφωνα με τον Sykes (1958), ο εγκλεισμός ενός ατόμου στη φυλακή συνεπάγεται διάφορες στερήσεις:

1. *Στέρηση της ελευθερίας:* Οι κινήσεις των ατόμων μέσα στη φυλακή είναι πολύ περιορισμένες και οι επαφές με το ευρύτερο οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον περιορίζονται σημαντικά. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την απομόνωση του ατόμου, την απώλεια συναισθηματικών σχέσεων και τη μοναξιά. Πάνω απ' όλα όμως υπάρχει η ΗΘΙΚΗ καταδίκη του ατόμου από την κοινότητα, που εκφράζεται με τη στέρηση της ελευθερίας, ως τιμωρία για τις πράξεις του ατόμου.
2. *Στέρηση αγαθών και υπηρεσιών:* Στη χώρα μας οι βασικές υπηρεσίες υγείας και υγιεινής των κρατούμενων δεν παρέχονται σε ικανοποιητικό βαθμό. Επίσης, οι διατροφικές ανάγκες των κρατούμενων δεν φαίνεται να καλύπτονται, όπως και οι ανάγκες για εκπαίδευση, ψυχαγωγία και προσωπικό χώρο (κυρίως λόγω του υπερπληθυσμού). Επιπλέον, ο εγκλεισμός, που συνεπάγεται την απώλεια πολλών και σημαντικών υλικών αγαθών και απολαύσεων αποτελεί για τα άτομα μια οδυνηρή απώλεια.
3. *Σεξουαλική στέρηση:* Ο εγκλεισμός αποτελεί ένα συμβολικό "ευνουχισμό" του ατόμου, καθώς του στερεί οποιαδήποτε ευκαιρία για σεξουαλικές σχέσεις (τουλάχιστον μέχρι να του δοθεί ή πρώτη άδεια). Αν και σωματικά η σεξουαλική στέρηση είναι σημαντική, ψυχολογικά, η έλλειψη σεξουαλικών σχέσεων είναι πολύ πιο σοβαρή. Μια κοινωνία ανδρών δημιουργεί άγχος, αφού διαταράσσει την αίσθηση της «αρρενωπότητας», μπορεί να εγείρει μια λανθάνουσα ομοφυλοφιλία - με συνέπεια αισθήματα ενοχής - και παραμορφώνει σε σημαντικό βαθμό την εικόνα του άνδρα-εαυτού, αφού ο βασικός παράγοντας διαμόρφωσης αυτής της εικόνας - οι γυναίκες - απουσιάζει.
4. *Στέρηση της αυτονομίας:* Στη φυλακή υπάρχουν κανόνες που ρυθμίζουν την καθημερινότητα του κρατούμενου, έχοντας ως αποτέλεσμα την έλλειψη αυτονομίας. Επειδή αυτοί οι κανόνες τίθενται πέρα από οποιαδήποτε επιθυμία ή συμμετοχή του κρατούμενου, πολλές φορές οι κρατούμενοι εκφράζουν μια έντονη εχθρότητα προς την εξάρτησή τους από τις αποφάσεις του προσωπικού και την περιορισμένη δυνατότητα να έχουν προσωπικές επιλογές, αγαθά και σεξουαλικές σχέσεις.
5. *Στέρηση της ασφάλειας:* Ο εγκλεισμός συνεπάγεται την αναγκαστική συμβίωση με εκατοντάδες άτομα που μπορεί να έχουν ιστορικό βίαιης και επιθετικής συμπεριφοράς, ή που για τον κάθε κρατούμενο προσλαμβάνονται ως

"επικίνδυνοι" και "κακοί". Για τους νεαρούς κρατούμενους, που αναπτύσσουν την προσωπικότητά τους, οι συγκρατούμενοί τους είναι τα πρότυπα. Για τους ενήλικες κρατούμενους, η φυλακή μπορεί να είναι πηγή συνεχούς άγχους, μιας και συνεχώς προκαλείται η ικανότητα τους να διαχειρίζονται το τυχόν εχθρικό περιβάλλον. Αποτυχία να διαχειριστούν τις προκλήσεις μπορεί να πυροδοτήσει αισθήματα περιφρόνησης από τους άλλους, ενώ αντίθετα, μια επιτυχή αντιμετώπιση μια πρόκλησης (π.χ. επίθεση) μπορεί να κάνει τον συγκεκριμένο κρατούμενο πιθανό στόχο για κάποιους άλλους που θα ήθελαν να αναμετρηθούν με κάποιον που θεωρείται "σκληρός".

Επιπλέον, η εμπειρία του εγκλεισμού συνδέεται με συγκεκριμένες ψυχολογικές συνέπειες:

- ◆ *Διαταραχές στην ικανότητα επίλυσης προβλημάτων*: Η μονοτονία της ζωής στη φυλακή και η έλλειψη ερεθισμάτων, αν και δεν υπάρχουν ενδείξεις ότι επιφέρει καταστροφή της γενικής διανοητικής ικανότητας του κρατούμενου, έχει όμως ως αποτέλεσμα διαταραχές στην ικανότητα επίλυσης προβλημάτων (Cooke *et al.*, 1990)
- ◆ *Αγχώδεις διαταραχές*: Όπως περιγράφουν οι Cooke *et al.* (1990) "Οι κρατούμενοι μπορεί να νοιώθουν την ένταση να ανεβαίνει, χωρίς να μπορούν να την καταλάβουν, να την ερμηνεύσουν ή να κάνουν κάτι γι' αυτή, μπορεί να βάλουν τις φωνές σε κάποιο φύλακα ή σε άλλον κρατούμενο, μπορεί να καταστρέψουν το κελί τους ή να αυτοτραυματιστούν" (σελ. 61)
- ◆ *Κατάθλιψη*: Κατά τον Serra (1994) κρίσιμοι θεωρούνται οι 5 πρώτοι μήνες του εγκλεισμού. Ιδιαίτερα κατά την περίοδο αυτή, οι κρατούμενοι έχουν ελάχιστες ευκαιρίες να μιλήσουν, να "δραπετεύσουν" από την κατάσταση ή απλά να περάσουν καλά. Αυτό, σε συνδυασμό με εξωτερικούς παράγοντες (π.χ. τιμωρίες, είδος φυλακής) αλλά και ενδογενείς παράγοντες (π.χ. προσωπικότητα, γνωστικά σχήματα), μπορεί να κινητοποιήσει δυσάρεστες ψυχολογικές καταστάσεις. Ο Serra (1994) διακρίνει τέσσερις τύπους κατάθλιψης:
- *Αγχώδης κατάθλιψη*: τα χαρακτηριστικά της είναι η δύσπνοια, η ευερεθιστότητα, η ένταση, και οι ενοχές

- *Γνωστική κατάθλιψη*: Τα χαρακτηριστικά της είναι η μη ικανοποίηση, η απαξίωση, και η απελπισία
- *Κατάθλιψη που σχετίζεται με τη διατροφή*: Χαρακτηρίζεται από απώλεια όρεξης και ενέργειας, και αυξημένη κούραση
- *Ενδογενής κατάθλιψη*: Είναι η πιο σοβαρή περίπτωση. Χαρακτηρίζεται από διακυμάνσεις της διάθεσης κατά τη διάρκεια της ημέρας, από πολύ πρωινό ξύπνημα, από απώλεια βάρους, από ευερεθιστότητα και ένταση.
- ◆ *Απόπειρες αυτοκτονίας, αυτό-τραυματισμοί*: Μπορούν να συμβούν κατά τα πρώτα στάδια του εγκλεισμού και συνδέονται άμεσα με την κατάθλιψη. Σε μερικές περιπτώσεις φαίνεται να λειτουργούν ως προσπάθειες ανακούφισης από την ένταση, ενώ γενικά αναγνωρίζονται ως "κραυγές αγωνίας" από τους κρατούμενους.
- ◆ *Ιδρυματισμός*: Είναι η απόλυτη εξάρτηση του ατόμου από τη φυλακή. Ο ιδρυματισμός συνοδεύεται με συγκεκριμένες ψυχοδιανοητικές διαταραχές, όπως αποεπένδυση του σώματος, πρώιμο γήρας, διαταραχές της σεξουαλικότητας, αναστολή των ψυχοκοινωνικών δραστηριοτήτων, συναισθηματική αδιαφορία, έντονη ερεθιστικότητα.

Παρ' όλα αυτά, όλοι οι κρατούμενοι δεν βιώνουν με τον ίδιο τρόπο την εμπειρία του εγκλεισμού. Παράγοντες που επηρεάζουν τον τρόπο και το μέγεθος της επίδρασης του εγκλεισμού περιλαμβάνουν:

- Την προσωπικότητα και ατομικά χαρακτηριστικά του κρατούμενου που ονομάζεται "**σύνδρομο του παγώματος**", το οποίο συμβαίνει στα πρώτα στάδια του εγκλεισμού και συνίσταται σε μια πλήρη έλλειψη οποιουδήποτε συναισθήματος.
- **Αδιαλλαξία**: Χαρακτηρίζεται από την άρνηση του κρατούμενου να συνεργαστεί με το προσωπικό, από μια συνεχή αμφισβήτηση των κανόνων και από επιθετικότητα.
- **Αποίκιση**: Είναι η αίσθηση ότι η ζωή στη φυλακή είναι καλύτερη από έξω. Αναφέρεται κυρίως μετά από μακροχρόνιο εγκλεισμό και συνδέεται με την "ιδρυματοποίηση".

- **Μετατροπή:** Χαρακτηρίζεται από πλήρη συμμόρφωση του κρατούμενου με την εικόνα που έχει το προσωπικό γι' αυτόν και την πλήρη αναγωγή των μελών του προσωπικού σε "σημαντικούς άλλους".
- **"Το παίζω άνετος":** Χαρακτηρίζεται από την προσπάθεια των κρατουμένων να μένουν έξω από φασαρίες κ.λ.π. και εμφανίζεται με τη μορφή μιας φαινομενικής ηρεμίας. Η άμυνα αυτή εναλλάσσεται με άλλες άμυνες και υιοθετείται ανάλογα με τις συνθήκες που επικρατούν στο ίδρυμα.

Πάλι σύμφωνα με τον Goffman, ως μηχανισμοί δευτερογενούς προσαρμογής, οι κρατούμενοι υιοθετούν τη δημιουργία ταραχών ή στάσεων και τις σύντομες κινήσεις ανώνυμης ή μαζικής απείθειας (π.χ. αποχή από το φαγητό). Οι προσπάθειες αυτές ερμηνεύονται ως απόπειρες ανάκτησης της αίσθησης ελέγχου πάνω στο περιβάλλον.

Τέλος, ένας άλλος μηχανισμός προσαρμογής των κρατουμένων στη ζωή της φυλακής μπορεί να θεωρηθεί η ανάπτυξη υπο-κουλτούρας, μιας ιδιότυπης κοινωνικής οργάνωσης μέσα στη φυλακή, η οποία:

- βρίσκεται σε απόλυτη αντίθεση με τους ισχύοντες κανόνες, δεν απαιτεί ομοιομορφία στη συμπεριφορά και αναγνωρίζει εναλλακτικούς ρόλους για τους κρατούμενους
- βοηθά στη ρύθμιση των σχέσεων μεταξύ των κρατουμένων και των σχέσεων ανάμεσα στους κρατούμενους και το προσωπικό
- εμποδίζει την κοινωνική απόρριψη
- βοηθά τον κρατούμενο να πάρει το ρόλο «του εγκληματία»
- παράγει τον «Κώδικα συμπεριφοράς του κρατούμενου»
- δίνει στον κρατούμενο το αίσθημα ότι ανήκει κάπου / του ενισχύει το αίσθημα της αυτο-ασφάλειας και της αυτο-επιβεβαίωσης.

Συνολικά, η ανάπτυξη των μηχανισμών άμυνας, δίνει στον κρατούμενο την αίσθηση ότι ακόμη διατηρεί κάποιον ΕΛΕΓΧΟ στη ζωή του. Επιπλέον, του προσφέρει την αίσθηση ενός τρόπου ζωής που τον βοηθά να αποφεύγει τις ισοπεδωτικές ψυχολογικές επιδράσεις της μετατροπής της κοινωνικής απόρριψης σε απόρριψη του εαυτού. ***Ο κρατούμενος δηλαδή απορρίπτει αυτούς που τον απορρίπτουν και όχι τον εαυτό του.***

2. Εκπαίδευση στη φυλακή

2.1. Συστάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης και Σωφρονιστικός Κώδικας

Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, το κείμενο που καθορίζει το γενικό πλαίσιο για την Εκπαίδευση στις Φυλακές είναι οι Συστάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης Νο R (89) 12. Παραθέτουμε εδώ ένα απόσπασμα:

- Όλοι οι κρατούμενοι έχουν ίδια πρόσβαση στην εκπαίδευση, στην επαγγελματική κατάρτιση, σε δημιουργικές δραστηριότητες, κοινωνική εκπαίδευση, φυσική εκπαίδευση και αθλητισμό καθώς και δυνατότητα χρήσης βιβλιοθήκης
- Η εκπαίδευση στη φυλακή πρέπει να είναι όσο το δυνατό ίδια με την εκπαίδευση στην κοινότητα (στους πολίτες εκτός φυλακής)
- Η εκπαίδευση εστιάζει στην ανάπτυξη του κρατούμενου ως συνολικής οντότητας
- Η εκπαίδευση στη φυλακή έχει το ίδιο status με την εργασία
- Η επαγγελματική κατάρτιση των κρατουμένων θα πρέπει να στοχεύει στην ευρύτερη ανάπτυξη του ατόμου και να εναρμονίζεται με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας
- Κάθε δυνατή προσπάθεια θα πρέπει να καταβάλλεται στην ενθάρρυνση των κρατουμένων ως προς την ενεργή συμμετοχή τους σε εκπαιδευτικές διαδικασίες
- Ειδική φροντίδα θα πρέπει να παρέχεται στους κρατούμενους με ιδιαίτερες δυσκολίες, ειδικά σ' αυτούς που αντιμετωπίζουν προβλήματα ανάγνωσης και γραφής
- Οι εκπαιδευτές στις φυλακές ακολουθούν τις μεθόδους εκπαίδευσης ενηλίκων
- Οι κρατούμενοι να μπορούν να συμμετέχουν σε εκπαιδευτικές διαδικασίες εκτός φυλακής

- Η κοινωνική εκπαίδευση προετοιμάζει τους κρατούμενους για τη ζωή μετά τη φυλακή.

Στην Ελλάδα, ο νέος Σωφρονιστικός Κώδικας (ΦΕΚ Α' 291/24.12.1999) ορίζει για την εκπαίδευση:

Άρθρο 34

Οργάνωση

Όλοι οι κρατούμενοι έχουν το δικαίωμα στην εντός του καταστήματος εν γένει μόρφωση, άθληση, πολιτιστικές δραστηριότητες και δημιουργική απασχόληση. Η ενασχόληση των κρατουμένων με τις παραπάνω δραστηριότητες, η συμμετοχή και η συνεργασία τους σε σχετικά προγράμματα και ιδίως σε εκείνα επαγγελματικής κατάρτισης και εκπαίδευσης συνεκτιμάται θετικά για τη χορήγηση ευεργετικών μέτρων.

Το Συμβούλιο Φυλακής αποφασίζει ύστερα από πρόταση του Κ.Ε.Σ.Φ. ή εισήγηση του αρμόδιου φορέα για την οργάνωση μορφωτικών ή άλλων δραστηριοτήτων των κρατουμένων. Το Συμβούλιο Φυλακής ενημερώνει τον Υπουργό Δικαιοσύνης, ο οποίος εγκρίνει ή απορρίπτει την απόφαση αυτή μέσα σε 20 μέρες το αργότερο. Αν ο χρόνος αυτός παρέλθει άπρακτος, η πιο πάνω απόφαση θεωρείται ότι έχει εγκριθεί. Για το σχεδιασμό, την οργάνωση και την πραγματοποίηση των παραπάνω δραστηριοτήτων μπορεί να αποφασίζει και ο Υπουργός Δικαιοσύνης.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και Δικαιοσύνης ρυθμίζονται οι προϋποθέσεις και η διαδικασία επιλογής ή ορισμού, κατά προτεραιότητα με απόσπαση ή μετάταξη, ενός Συμβούλου Εκπαίδευσης σε κάθε κατάστημα, έργο του οποίου είναι ο σχεδιασμός και συντονισμός των παραπάνω προγραμμάτων. (...)

Άρθρο 35

Εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση

1. Η εκπαίδευση των κρατουμένων αποβλέπει στην απόκτηση ή συμπλήρωση εκπαίδευσης όλων των βαθμίδων, καθώς και στην επαγγελματική κατάρτισή τους.

2. Για το σκοπό αυτό λειτουργεί μέσα στο κατάστημα, όπου είναι δυνατό, μονοθέσιο δημοτικό σχολείο, υπαγόμενο στο ΥΠ.Ε.Π.Θ. και ρυθμιζόμενο από τις κείμενες διατάξεις περί δημοσίων σχολείων. Το Συμβούλιο Φυλακής οργανώνει, με τη συνεργασία αρμόδιων φορέων, προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης, μαθητείας ή εξειδίκευσης.

3. Οι παρεχόμενοι τίτλοι σπουδών είναι ισότιμοι με τους αντίστοιχους των σχολών της ίδιας βαθμίδας εκπαίδευσης, χωρίς να προκύπτει από το κείμενό τους ότι αποκτήθηκαν σε κατάσταση κράτησης.

4. Ειδικά μέτρα λαμβάνονται για την εκπαίδευση των αλλοδαπών κρατουμένων, εφόσον αυτό είναι εφικτό στο συγκεκριμένο κατάστημα.

5. Η πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι υποχρεωτική για τους νεαρούς κρατουμένους. Οι αναλφάβητοι ενήλικες ενθαρρύνονται να παρακολουθούν μαθήματα πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ή προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης ή επιμόρφωσης.

6. Όσοι έχουν συμπληρώσει την πρωτοβάθμια εκπαίδευση μπορούν να συνεχίσουν τις σπουδές στη δευτεροβάθμια ή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση με εκπαιδευτικές άδειες, σύμφωνα με το άρθρο 58 του παρόντος.

7. Κατά το χρόνο της εκπαίδευσης οι εργασίες που ανατίθενται στον κρατούμενο είναι κατά το δυνατό συναφείς με το αντικείμενο της εκπαίδευσής του.

8. Σε περίπτωση επιτυχούς αποπεράτωσης ολοκληρωμένου κύκλου σπουδών τρίμηνης τουλάχιστον διάρκειας ο κρατούμενος δικαιούται να τύχει ευεργετικού υπολογισμού ημερών ποινής, κατά τις προϋποθέσεις του άρθρου 46 του παρόντος.

9. Η εκπαίδευση των κρατουμένων δεν αναστέλλεται σε περίπτωση μεταγωγής ή επιβολής πειθαρχικής ποινής, όταν τούτο είναι δυνατό. Αν επιβληθεί πειθαρχικός περιορισμός κατά τη διάρκεια σπουδών του συγκεκριμένου κρατούμενου, η έκταση του μέτρου μπορεί να γίνει κατά τη διάρκεια των διακοπών ή αργιών.

Άρθρο 58

Εκπαιδευτικές άδειες

1. Η εκπαιδευτική άδεια χορηγείται για τη φοίτηση κρατούμενων σε σχολές όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης, εφόσον στην περιοχή φοίτησης λειτουργεί αντίστοιχο προς την κατηγορία στην οποία ανήκουν οι ενδιαφερόμενοι κατάστημα κράτησης. Η άδεια χορηγείται από το Συμβούλιο του άρθρου 70 παράγραφος 1 του παρόντος με τις προϋποθέσεις και κατά τη διαδικασία του άρθρου 55 παράγραφος 1 περίπτωση γ', παράγραφοι 2 και 3 του παρόντος. Για μεν τους υποδίκους απαιτείται και η σύμφωνη γνώμη του δικαστικού οργάνου που διέταξε την προσωρινή κράτηση, για δε τους χρεοφειλέτες και η σύμφωνη γνώμη του Προέδρου Πρωτοδικών του τόπου κράτησης. Η διάταξη του άρθρου 56 παράγραφος 3 του παρόντος εφαρμόζεται ανάλογα.
2. Δεν χορηγείται εκπαιδευτική άδεια για σπουδές σε εκπαιδευτικό ίδρυμα κατώτερης βαθμίδας από αυτό στο οποίο έχει ήδη σπουδάσει ο ενδιαφερόμενος.
3. Κατά το χρόνο της εκπαιδευτικής άδειας ο κρατούμενος διαμένει στο παραπάνω κατάστημα ή σε Κατάστημα ή Τμήμα Ημιελεύθερης Διαβίωσης. Στην απόφαση που χορηγεί την άδεια ορίζονται οι αναγκαίες για την υλοποίησή της λεπτομέρειες και προϋποθέσεις και ιδιαίτερα : α) το εκπαιδευτικό Ίδρυμα φοίτησης, β) οι ημέρες και οι ώρες απουσίας του αδειούχου κατά τις ανάγκες του οικείου εκπαιδευτικού προγράμματος, γ) η ολική ή μερική απαλλαγή του αδειούχου από υποχρεώσεις του προγράμματος λειτουργίας του καταστήματος προς διευκόλυνση της μελέτης του.
4. Ειδικά στους σπουδαστές δημόσιας τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, στην οποία δεν είναι υποχρεωτική η παρακολούθηση των μαθημάτων, μπορεί η χορηγούμενη εκπαιδευτική άδεια απουσίας να περιορίζεται μόνο κατά τις περιόδους των εξετάσεων και μέχρι 15 ημέρες ανά εξεταστική περίοδο. Στις περιπτώσεις αυτές το αρμόδιο όργανο μπορεί κατά παρέκκλιση των ορισμών της παραγράφου 2 του άρθρου 54 του παρόντος να υπολογίσει μόνον ένα μέρος του χρόνου των αδειών ως χρόνο έκτισης της ποινής, αν συντρέχει μία ή περισσότερες από τις προϋποθέσεις, που αναφέρονται στην επόμενη παράγραφο, για την ανάκληση της εκπαιδευτικής άδειας, έστω κι αν αυτή δεν έγινε.

5. Η εκπαιδευτική άδεια λήγει με την ολοκλήρωση της φοίτησης του κρατούμενου. Με απόφαση του αρμόδιου οργάνου, ύστερα από εισήγηση του κοινωνικού λειτουργού ή του εγκληματολόγου, αν αυτό είναι δυνατό, η εκπαιδευτική άδεια μπορεί να ανακληθεί αν : α) ο αδειούχος τιμωρηθεί για πειθαρχικά παραπτώματα των κατηγοριών Α' και Β' του άρθρου 68 του παρόντος ή β) η συνέχιση της άδειας δημιουργεί σοβαρές υπόνοιες για τέλεση νέων εγκλημάτων ή γ) ο κρατούμενος κάνει κακή χρήση της άδειας. Ως κακή χρήση της άδειας θεωρείται ιδίως η πλημμελής παρακολούθηση ή η κακή επίδοση στις σπουδές του.
6. Κρατούμενοι που κάνουν χρήση εκπαιδευτικής άδειας επιδοτούνται κατά τη διάρκεια της από τα Κεφάλαια Εργασίας Κρατουμένων. Το ύψος της επιδότησης καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Οικονομικών και καλύπτει τουλάχιστον τα απολύτως αναγκαία έξοδά τους.

Άρθρο 12

Νεαροί κρατούμενοι

1. Νεαροί κρατούμενοι κατά την έννοια του παρόντος Κώδικα είναι οι κρατούμενοι και των δύο φύλων, οι οποίοι διατρέχουν το 13ο έτος και δεν έχουν συμπληρώσει το 21ο έτος της ηλικίας τους (εφηβικής και μετεφηβικής ηλικίας).
2. Με προεδρικό διάταγμα καθορίζονται οι προϋποθέσεις δημιουργίας και οι ειδικοί όροι λειτουργίας των αυτοτελών καταστημάτων νεαρών κρατουμένων, στα οποία εφαρμόζονται εξειδικευμένα προγράμματα μορφωτικού και επαγγελματικού χαρακτήρα.
3. Κρατούμενοι μετεφηβικής ηλικίας μπορεί να μετάγονται και να κρατούνται σε καταστήματα κράτησης ενηλίκων, αν συντρέχουν σπουδαίοι λόγοι.
4. Νεαροί κρατούμενοι με ειδικές ανάγκες ή προβλήματα ψυχικής υγείας υποβάλλονται στα αναγκαία θεραπευτικά προγράμματα, όπως προβλέπεται ειδικότερα στο άρθρο 30 του παρόντος.
5. Όταν παρουσιάζεται ανάγκη μεταγωγής νεαρών κρατουμένων για λόγους δικονομικούς, σύμφωνα με το άρθρο 75 του παρόντος και πρόσκαιρης παραμονής

τους μακράν του καταστήματος στο οποίο κρατούνται, αν μεν υπάρχει στον τόπο της μεταγωγής αντίστοιχο κατάστημα, εισάγονται σε αυτό, αλλιώς διαμένουν σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο τοπικού καταστήματος κράτησης ή τοπικού αστυνομικού τμήματος. Στις περιπτώσεις αυτές απαγορεύεται κάθε επικοινωνία τους με κρατούμενους άλλων κατηγοριών.

6. Οι νεαροί κρατούμενοι επιτρέπεται να παραμένουν στα ειδικά γι' αυτούς καταστήματα ή τμήματα μέχρι τη συμπλήρωση του 25ου έτους της ηλικίας, αν αυτό κρίνεται αναγκαίο από την Κ.Ε.Μ. , μετά από πρόταση του Συμβουλίου Φυλακής, προς ολοκλήρωση των μορφωτικών ή επαγγελματικών προγραμμάτων, τα οποία παρακολουθούν, εφόσον οι ίδιοι δείχνουν ενδιαφέρον και η παραμονή τους στο κατάστημα δεν προκαλεί προβλήματα στην κοινή διαβίωση και την ομαλή λειτουργία του καταστήματος.

2.2.Εκπαιδευτικά Προγράμματα

Στην Ελλάδα, όπως έχει ήδη αναφερθεί, παρατηρείται μια σημαντική διαφοροποίηση μεταξύ του τί προβλέπεται και του τί εφαρμόζεται στην πράξη, σε σχέση με την εκπαίδευση.

Οι μέχρι σήμερα προσπάθειες εκπαίδευσης κρατουμένων στις ελληνικές φυλακές γίνονταν, παλαιότερα, συστηματικά από τις ΝΕΛΕ, σ' όλες τις φυλακές και σποραδικά τελευταία, από τη Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων, Επιχειρησιακά Προγράμματα Κοινωνικού Αποκλεισμού, Κοινοτικές Πρωτοβουλίες, συνεργασία με οργανισμούς που παρέχουν θεραπεία από χρήση ουσιών, όπως το ΚΕΘΕΑ, {στο πλαίσιο προγραμμάτων απεξάρτησης}, κ.ά., από μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (όπως η ΑΡΣΙΣ, σε ανήλικους κρατούμενους).

Συγκεκριμένα, από το 1984, υλοποιούνται στις φυλακές - κυρίως από τη Γενική Γραμματεία Λαϊκής Επιμόρφωσης (Γ.Γ.Λ.Ε.) προγράμματα εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης κρατουμένων και Σεμινάρια Επιμόρφωσης Σωφρονιστικών Υπαλλήλων (Γ.Γ.Λ.Ε., 2000). Παράλληλα αναπτύσσονται και προγράμματα εκπαίδευσης και σεμινάρια επιμόρφωσης εκπαιδευτών που διδάσκουν σε κρατούμενους.

Μόνο τη τελευταία πενταετία, τα αντικείμενα των προγραμμάτων της Γ.Γ.Λ.Ε. έχουν επεκταθεί και περιλαμβάνουν ψυχοκοινωνική υποστήριξη των κρατουμένων, εκπαίδευση εκπαιδευτών προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης και απασχόλησης, ενώ έχουν διεξαχθεί έρευνες για τη δυνατότητα ένταξης αποφυλακισμένων στην ελεύθερη αγορά εργασίας, για τις ανάγκες πληροφόρησης των κρατουμένων και προγράμματα Κοινοτικών Πρωτοβουλιών (HORIZON & INTEGRA) και Κοινωνικού Αποκλεισμού για φυλακισμένους, ανήλικους παραβάτες, πρώην χρήστες και αποφυλακισμένους (Γ.Γ.Λ.Ε., 2000).

Υπάρχει επίσης σημαντική διεθνής ερευνητική εμπειρία που δείχνει ότι η εκπαίδευση στις φυλακές έχει μια θετική επίδραση στους κρατούμενους (Jancic, 1998): μειώνει τον αριθμό των κρατουμένων που ξαναμπαίνουν στη φυλακή κατά 25 με 30% και την επανάληψη της εγκληματικής δράσης (recidivism) κατά 10% (Correctional Service of Canada, 2003), με σημαντικά οικονομικά αποτελέσματα (Brown, 2000).

Παρά όλα αυτά, με βάση τα δεδομένα της προηγούμενης ενότητας, σχετικά με την ανθρωπογεωγραφία των ελληνικών φυλακών, τις επιπτώσεις του εγκλεισμού στους κρατούμενους, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των ελληνικών σωφρονιστικών καταστημάτων, συνολικά, τη φιλοσοφία που διέπει το ελληνικό σωφρονιστικό σύστημα (έμφαση περισσότερο στην φύλαξη, παρά στην αποκατάσταση), αλλά και την έλλειψη μιας ισχυρής παράδοσης εκπαίδευσης στις φυλακές - σε αντίθεση με άλλες Ευρωπαϊκές χώρες [π.χ. η Β. Ιρλανδία έχει παράδοση 20 - 25 χρόνων (Parker, Hazel and Watson, 2000)] ο σχεδιασμός και η εφαρμογή προγραμμάτων εκπαίδευσης στις ελληνικές φυλακές συνιστά μια σημαντική πρόκληση.

Η πρόκληση αυτή αφορά κυρίως την αποδοχή από πλευράς φυλακών των προγραμμάτων εκπαίδευσης για τους κρατούμενους ως μια αναγκαιότητα, το σχεδιασμό ενός προγράμματος σπουδών και εκπαιδευτικού υλικού που να ανταποκρίνονται στις ιδιαίτερες ανάγκες και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των κρατουμένων, την επιλογή των κατάλληλων εκπαιδευτών που θα υλοποιήσουν το πρόγραμμα και τέλος, την αναγκαία πολιτική βούληση που θα εξασφαλίσει τη βιωσιμότητα του εγχειρήματος.

Από τα πιο δύσκολα και περίπλοκα ζητήματα της σχέσης ανάμεσα στη φυλακή και την εκπαίδευση αφορά το πώς ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα μεγάλης κλίμακας στις φυλακές θα σταθεί (θα στηθεί) μέσα στο σωφρονιστικό σύστημα γενικά και ειδικότερα, πώς θα προσφερθεί στους κρατούμενους. Ειδικά για τους εκπαιδευτές, η μεγάλη πρόκληση είναι με ποιό τρόπο θα λειτουργήσουν στο πλαίσιο των περιορισμών που τίθενται από τις Διευθύνσεις των σωφρονιστικών καταστημάτων για λόγους ασφαλείας (Wynne, 2001) και πώς θα συνδυάσουν τους στόχους της εκπαίδευσης των κρατουμένων με τους στόχους της φυλακής για τους κρατούμενους.

3. Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων – Προγράμματα Εκπαίδευσης Κρατουμένων

Από τον Αύγουστο του 2003 ξεκίνησε η οργάνωση και ο συντονισμός για τη λειτουργία τμημάτων εκπαίδευσης κρατουμένων σε συγκεκριμένα σωφρονιστικά καταστήματα της χώρας, στο πλαίσιο του έργου "Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων" σε συνεργασία με το Υπουργείο Δικαιοσύνης.

Σκοπός του προγράμματος είναι: «η **απόκτηση νέων βασικών δεξιοτήτων** αλλά και η αναβάθμιση και επικαιροποίηση ήδη υπάρχουσών, ώστε να εξασφαλισθούν καλύτερες προϋποθέσεις ισότητας ευκαιριών και ένταξης των εκπαιδευομένων στην αγορά εργασίας, μείωση του κοινωνικού αποκλεισμού αλλά και διαμόρφωση στάσης **ενεργού πολίτη** μέσα από την **απόκτηση** και **αναβάθμιση βασικών κοινωνικών δεξιοτήτων**» (Τεχνικό Δελτίο Έργου, σ.6).

Οι Στόχοι της εκπαιδευτικής παρέμβασης της Γ.Γ.Ε.Ε. στη φυλακή είναι:

- η επανασύνδεση των κρατουμένων με την εκπαιδευτική διαδικασία (μη τυπική αλλά και τυπική εκπαίδευση)
- η απόκτηση και αναβάθμιση βασικών δεξιοτήτων (δυνατότητα παραγωγής γραπτού και προφορικού λόγου, κατανόηση κειμένων, κτλ.)
- η απόκτηση νέων βασικών δεξιοτήτων (χρήση Η/Υ, παραγωγή κειμένων, διαμόρφωση αιτήσεων, επεξεργασία εικόνας, κτλ)
- η απόκτηση κοινωνικών δεξιοτήτων (δυνατότητα επικοινωνίας και επίλυσης προβλημάτων που αφορούν στην καθημερινή ζωή, π.χ. γραπτή υποβολή αίτησης, αναζήτηση πληροφορίας)
- η κινητοποίηση και η ευαισθητοποίηση των κρατουμένων στη δημιουργική χρήση του προσωπικού τους χρόνου μέσα στη φυλακή

Τα **γνωστικά πεδία** που προσφέρονται στο πλαίσιο των Κέντρων Εκπαίδευσης Ενηλίκων για την επίτευξη των στόχων αυτών, προσαρμόζονται στο επίπεδο και τις ανάγκες των κρατουμένων και αφορούν στην εισαγωγή στο αλφαβητικό σύστημα, στην απόκτηση δεξιοτήτων για την κάλυψη καθημερινών αναγκών, στο χώρο εργασίας, στην αξιοποίηση των υπηρεσιών, στα δικαιώματα που έχει ο πολίτης, ο εργαζόμενος, στη δημιουργική γραφή, για να βελτιώσει την αυτοέκφρασή του, στην πληροφορική, στη μουσική, στη φωτογραφία, στον κινηματογράφο, στο θέατρο, στα εικαστικά, στις κατασκευές.

4. Συμβουλευτική κρατουμένων

4.1. Πλαίσιο Λειτουργίας των Τμημάτων Συμβουλευτικής

Παράλληλα, με τη λειτουργία των τμημάτων εκπαίδευσης στις φυλακές παρέχεται από τα Κ.Ε.Ε. και πρόγραμμα Συμβουλευτικής.

Το πρόγραμμα συμβουλευτικής φυλακισμένων είναι **διάρκειας 40 ωρών**, για κάθε τρίμηνο.

Η συμμετοχή ενός κρατούμενου σε μια ομάδα συμβουλευτικής, είναι προαιρετική. Δικαίωμα συμμετοχής έχουν **μόνο** οι κρατούμενοι που παρακολουθούν εκπαιδευτικό πρόγραμμα των Κ.Ε.Ε.

Οι συναντήσεις της ομάδας πραγματοποιούνται μια ή δύο φορές την εβδομάδα στον ίδιο πάντα χώρο, σε σταθερές μέρες και ώρες που θα έχουν εκ των προτέρων καθοριστεί, μετά από συνεννόηση του Υπεύθυνου Εκπαίδευσης με τη Διεύθυνση και την Κοινωνική Υπηρεσία των Φυλακών.

Ο Σύμβουλος στον ίδιο πάντα χώρο, έχει τη δυνατότητα να βλέπει περιστασιακά, σε ατομικό επίπεδο, κρατούμενους που το επιθυμούν, μετά από αίτημά τους.

4.2. Στόχοι

Στόχοι της **Συμβουλευτικής** είναι η **υποστήριξη της εκπαιδευτικής διαδικασίας** καθώς και η παροχή **ενημέρωσης και πληροφόρησης** πάνω σε θέματα εκπαιδευτικά και εργασιακά.

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, ο εγκλεισμός έχει συγκεκριμένες ψυχολογικές συνέπειες στον κρατούμενο. Τα εκπαιδευτικά προγράμματα, με τη δυναμική τους, προσφέρουν ορισμένες διεξόδους και συμβάλλουν σε κάποιο βαθμό στη διαχείριση ορισμένων συνεπειών του εγκλεισμού.

Ο Σύμβουλος που δραστηριοποιείται στο πλαίσιο προγραμμάτων εκπαίδευσης, θα πρέπει να θεωρήσει όσα αναφέρθηκαν παραπάνω ως ενδεικτικά στοιχεία που διαμορφώνουν "μια εικόνα" των κρατουμένων με τους οποίους θα έρθει σε επαφή στα Τμήματα Συμβουλευτικής. Πέρα από τις ευεργετικές επιδράσεις των ίδιων των προγραμμάτων εκπαίδευσης, η Συμβουλευτική έχει ως στόχο **τη στήριξη και την ενδυνάμωση** των κρατουμένων, έτσι ώστε να μπορέσουν να λειτουργήσουν αποτελεσματικά και να συμμετέχουν δημιουργικά στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Η έννοια της "ενδυνάμωσης" συναντάται και χρησιμοποιείται σε πολλά και διαφορετικά επιστημονικά πεδία και περιοχές, από τη ψυχολογία και την εκπαίδευση ως την οικονομία και την κοινωνική πολιτική. Ανάλογα λοιπόν με το πεδίο, και το αντικείμενο δράσης, η έννοια αυτή γίνεται κατανοητή, ορίζεται και χρησιμοποιείται.

Γενικά θα μπορούσε κανείς να πει ότι η ενδυνάμωση είναι μια πολυδιάστατη κοινωνική διαδικασία η οποία βοηθά τα άτομα να αποκτήσουν έλεγχο στη ζωή τους. Είναι πολυδιάστατη γιατί λαμβάνει χώρα μέσα από κοινωνιολογικές, ψυχολογικές, οικονομικές, και άλλες διαστάσεις και γιατί συμβαίνει σε διάφορα επίπεδα, όπως του ατόμου, της ομάδας, ή της κοινότητας. Είναι εξ ορισμού μια κοινωνική διαδικασία, δεδομένου ότι γίνεται σε σχέση με άλλους. Τέλος, η ενδυνάμωση είναι μια διαδικασία όμοια με ένα μονοπάτι ή ένα ταξίδι, κάτι που αναπτύσσεται καθώς δουλεύουμε πάνω σ' αυτή (Page & Czuba, 1999).

Ειδικότερα στο χώρο της φυλακής, η ενδυνάμωση θα μπορούσε να προσδιοριστεί ως η διαδικασία κατά την οποία ο κρατούμενος - λειτουργώντας σε συγκεκριμένο πλαίσιο - αποκτά όλα εκείνα τα στοιχεία (γνώσεις, δεξιότητες) που θα τον βοηθήσουν στη διαχείριση θεμάτων που τον απασχολούν και που σχετίζονται με την τωρινή του κατάσταση.

Η απόκτηση δεν είναι μια παθητική διαδικασία, αντίθετα ο κρατούμενος συμμετέχει ενεργά στη διαδικασία ενδυνάμωσής του, με τις εμπειρίες του, τις γνώσεις του, τις απόψεις του και τα συναισθήματά του. Ο Σύμβουλος (και κατ' επέκταση ο εκπαιδευτής, αλλά και τα τεχνικά μέσα) τον καθοδηγούν, τον ενθαρρύνουν και γενικότερα τον διευκολύνουν σ' αυτή τη διαδικασία.

Ο Σύμβουλος καλείται ν' ακούσει και όχι απαραίτητα να δώσει λύση στο πρόβλημα, στο αίτημα του κρατούμενου.

Η Συμβουλευτική βοηθά τον κρατούμενο να συνειδητοποιήσει ότι εντασσόμενος σ' ένα πλαίσιο (στη συγκεκριμένη περίπτωση εκπαιδευτικό) όπου τίθενται όρια και κανόνες συμμετοχής και παρακολούθησης, θα μπορέσει:

- να ενεργοποιηθεί μέσα στη φυλακή,
- να αισθανθεί μέρος ενός συνόλου, όχι όμως με τρόπο ισοπεδωτικό, αλλά μέσα από σεβασμό στις ανάγκες και τη διαφορετικότητά του ως άτομο,
- να συνεργαστεί με άλλους κρατούμενους και τον εκπαιδευτή για την επίτευξη του εκπαιδευτικού στόχου,
- να αναγνωρίσει τον εαυτό του, τα συναισθήματά του, τις σκέψεις του, μέσα από την ομαδική διεργασία και τη συνεξέλιξη,
- να βάλει στόχους και να μεθοδεύσει τρόπους για την επίτευξή τους,
- να αποκτήσει μια προοπτική προσωπική ή επαγγελματική (Ελληνική Εταιρεία Ψυχικής Υγιεινής & Νευροψυχιατρικής του παιδιού, 1994).

Η συμμετοχή του, λοιπόν, σ' ένα Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα και ειδικότερα σε μια ομάδα Συμβουλευτικής, όπου η παρουσία του είναι προαιρετική, επιτρέπει στο άτομο να εκφράσει μια επιθυμία, να διαφοροποιηθεί. Βρίσκεται εκεί, γιατί το θέλει και όχι γιατί κάποιος του το επιβάλλει.

Επιπλέον, η Συμβουλευτική έχει ως στόχο την **παροχή ενημέρωσης και πληροφόρησης**. Ο κρατούμενος μπορεί να ζητήσει και να πάρει πληροφορίες για συγκεκριμένα θέματα που τον απασχολούν. Ενδεικτικά, ορισμένα από αυτά τα θέματα είναι:

- *Εκπαίδευση (μέσα και έξω από τη φυλακή)*
- *Εργασιακά θέματα (Επιχειρηματικότητα...)*
- *Επιδόματα*
- *Έκδοση Δελτίου Ταυτότητας*

4.3. Ο Ρόλος του Συμβούλου

Η επαφή του Συμβούλου με το χώρο της φυλακής μπορεί να γεννήσει πολλά διαφορετικά ακόμα και αντικρουόμενα συναισθήματα.

Ο Σύμβουλος μπορεί να αισθανθεί έκπληξη, φόβο, θυμό, να έχει την αίσθηση ότι δεν μπορεί να διαχειριστεί κάποιες καταστάσεις, και από την άλλη πλευρά ότι αναλαμβάνει ένα ρόλο σημαντικό που τον γεμίζει χαρά και του δίνει την ευκαιρία να δημιουργήσει, να προσφέρει.

Ο Σύμβουλος, όπως και ο εκπαιδευτής αποτελεί για τον κρατούμενο, ο οποίος λόγω του εγκλεισμού του έχει υποστεί τις συνέπειες αποδόμησης της προσωπικότητάς του (αδράνεια, ιδρυματοποίηση...), ένα μοντέλο ταύτισης, ένα γονεϊκό πρότυπο.

Ο κρατούμενος θα προσπαθήσει να τον μιμηθεί, να τον υποστηρίξει, αλλά και να συγκρουστεί μαζί του, να τον δοκιμάσει για να δει αν αντέχει, αυτά που ο ίδιος δεν αντέχει στον εαυτό του (θυμό, ενοχές...).

Η σχέση λοιπόν Συμβούλου – εκπαιδευόμενου είναι έντονα φορτισμένη συναισθηματικά, λόγω της ιδιαιτερότητας του χώρου.

Για το λόγο, αυτό, ο Σύμβουλος θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικός και να κρατήσει τη σωστή απόσταση (ούτε πολύ κοντά, ούτε πολύ μακριά) από τον κρατούμενο, προστατεύοντας και τους δύο συγχρόνως. Να μη δημιουργήσει προσδοκίες στον κρατούμενο, στις οποίες δεν θα μπορέσει ν' ανταποκριθεί.

Ο Σύμβουλος θα πρέπει να είναι σε συνεχή επαφή μ' αυτό που αισθάνεται. Να μην αρνείται τα συναισθήματά του, αλλά να τα αναγνωρίζει για να μπορεί να τα διαχειριστεί, αλλιώς η άρνηση οδηγεί σε προβολές δικών του αναγκών ή συναισθημάτων, που τελικά τον απομακρύνουν από την πραγματικότητα του τί συμβαίνει μέσα στην ομάδα.

Χρειάζεται ένας συνεχής επαναπροσδιορισμός του τί συμβαίνει, τί αισθάνεται, ποιοί είναι οι στόχοι, ποιές είναι οι δυνατότητες.

Στο χώρο των φυλακών, τίποτα δεν είναι δεδομένο. Πέρα από την προσωπική αναζήτηση, ο Σύμβουλος θα πρέπει να είναι σε διαρκή επαφή με τους άλλους εκπαιδευτές, συμβούλους.

Η ανταλλαγή απόψεων, σκέψεων, συναισθημάτων, βοηθά να εξηγήσουμε τί συμβαίνει και να δώσουμε λύσεις σ' αυτά που μας προβληματίζουν.

4.4. Περιεχόμενο

Οι θεματικές περιοχές και οι δραστηριότητες που προτείνονται στο συγκεκριμένο εγχειρίδιο είναι **ενδεικτικές**.

Το **περιεχόμενο** του προγράμματος συμβουλευτικής μπορεί να τροποποιηθεί, να επεκταθεί, να εμπλουτισθεί ή να περιορισθεί ανάλογα με τους συμμετέχοντες και το πλήθος των παραγόντων που επηρεάζουν και διαμορφώνουν την πραγματικότητά τους (πάντα όμως στο πλαίσιο των επιδιωκόμενων σκοπών).

Ο Σύμβουλος μπορεί να **προσεγγίσει** με **διαφορετικούς τρόπους** ένα θέμα, όπως για παράδειγμα μέσα από:

- συζητήσεις
- βιωματικά
- γραπτά
- πρόσκληση ενός ομιλητή

Τα θέματα σε κάθε ενότητα μπορεί να σχεδιάζονται και να προτείνονται από το Σύμβουλο, μπορεί όμως να προκύπτουν και από τους ίδιους τους συμμετέχοντες, μέσα από την ανάγκη τους να αντιμετωπίσουν κάποιο πρόβλημα ή κάποιο γεγονός που τους συνέβη.

Ενδεικτικά προτείνουμε ως περιεχόμενο των συναντήσεων:

- ❖ Γνωριμία, στοχοθεσία, εκπαιδευτικό συμβόλαιο
- ❖ Διερεύνηση αναγκών (εκπαιδευτικές, επαγγελματικές...)
- ❖ Θέματα εκπαίδευσης
- ❖ Θέματα εργασίας (Τεχνικές Εξεύρεσης Εργασίας , Προγράμματα..)
- ❖ Γενικές πληροφορίες ως προς τα επιδόματα, την έκδοση ταυτότητας κ.ά.

4.4.1.Γνωριμία με τα μέλη της ομάδας

- Παρουσίαση του Συμβούλου.
- Παρουσίαση του κάθε μέλους της ομάδας των κρατουμένων.
- Διατύπωση προσδοκιών των κρατουμένων από το πρόγραμμα.
- Διατύπωση των στόχων της παρέμβασης από το Σύμβουλο.
- Συν-διαμόρφωση και εμπλουτισμός των στόχων με βάση τις προσδοκίες και τα αιτήματα-προβλήματα των κρατουμένων.

Θα πρέπει να επισημάνουμε σ' αυτό το σημείο, το μεγάλο αριθμό αλλοδαπών κρατουμένων στις φυλακές. Η πολυπολιτισμική σύνθεση της φυλακής υπαγορεύει την υιοθέτηση πολυπολιτισμικών επικοινωνιακών αρχών από το Σύμβουλο αφού ενδεχομένως να υπάρχουν κρατούμενοι οι οποίοι δε μιλούν την ελληνική γλώσσα και κατά συνέπεια συναντούν δυσκολίες τόσο στην κατανόηση του περιεχομένου της συζήτησης όσο και στη διατύπωση των προβλημάτων τους και την έκφραση των συναισθημάτων τους.

Ο Σύμβουλος θα πρέπει να ενθαρρύνει τη συμμετοχή των αλλοδαπών κρατουμένων είτε με μη λεκτικούς τρόπους (π.χ. βιωματικά) είτε μέσα από τη βοήθεια άλλων κρατουμένων που μιλούν ξένες γλώσσες.

4.4.2.Εκπαιδευτικό Συμβόλαιο

Μετά τη γνωριμία, θα πρέπει να τεθούν με τρόπο πολύ συγκεκριμένο και σαφή τα **όρια** της ομάδας. Προς αυτή την κατεύθυνση μπορεί να συμβάλλει αποτελεσματικά η σύναψη ενός συμβολαίου.

Το συμβόλαιο δεν επιβάλλεται αλλά συναποφασίζεται και συμφωνείται από το Σύμβουλο και τα μέλη της ομάδας, έτσι ώστε να υπάρχει πραγματική δέσμευση.

Το συμβόλαιο μπορεί να αφορά τους κανόνες λειτουργίας της ομάδας :

- χώρο (καθαριότητα, κάπνισμα...)
- χρόνο (θέμα απουσιών, συνέπεια, σταθερότητα)
- σχέσεις των μελών (σεβασμό, όχι κριτική διάθεση, όχι λεκτική και σωματική βία...)

Το συμβόλαιο συντάσσεται γραπτώς και υπογράφεται από όλους. Ο Σύμβουλος, όπως και τα μέλη της ομάδας μπορούν να το επικαλεσθούν αργότερα, σε περίπτωση που δεν τηρούνται τα όρια της ομάδας.

4.4.3.Διερεύνηση Αναγκών

Ο Σύμβουλος μπορεί να χρησιμοποιήσει ένα συγκεκριμένο εργαλείο ή μέρος αυτού ώστε να διερευνήσει τις εκπαιδευτικές ανάγκες του κάθε εκπαιδευόμενου και ανάλογα να τον κατευθύνει, να τον βοηθήσει, να του δώσει την πληροφόρηση που χρειάζεται ως προς την εκπαίδευση ή την εργασία.

Η άσκηση (Κ.Ε.Θ.Ι. 2004) που παραθέτουμε είναι ενδεικτική και μπορεί να χρησιμοποιηθεί με διαφορετικούς τρόπους (προφορικά, γραπτά...)

Συμπληρώνοντας τις παρακάτω προτάσεις ο καθένας χωριστά ή όλοι μαζί, μπορούν οι κρατούμενοι να ανακαλύψουν χρήσιμα πράγματα για τον εαυτό τους. Δεν υπάρχουν σωστές ή λανθασμένες προτάσεις. Έχει σημασία να συμπληρωθούν οι προτάσεις όσο πιο γρήγορα γίνεται, γράφοντας ή λέγοντας την πρώτη σκέψη που έρχεται στο μυαλό.

Θα πρέπει να υπογραμμίσουμε στο σημείο αυτό, ότι δεν αναφερόμαστε ποτέ στο παρελθόν του κρατούμενου, ούτε κάνουμε ερωτήσεις οι οποίες παραπέμπουν σ' αυτό.

Ακούμε μόνο, σε περίπτωση που ο ίδιος θέλει να μας μιλήσει.

Θέλω...

Δεν μπορώ...

Μου αρέσει...

Είμαι καλός...

Επιθυμώ πολύ...

Η εμφάνιση μου...

Είναι διασκεδαστικό...

Μου είναι εύκολο...

Οι άλλοι νομίζουν...

Με ανησυχεί...

Ασχολούμαι συχνά...

Απεχθάνομαι...

Συμβαίνει πάντα να...

Οι άλλοι λένε για μένα...

Μου φαίνεται δύσκολο...

Αχ και να...

Φοβάμαι συχνά...

Μερικές φορές νιώθω...

Άμα μπορούσα θα...

4.4.4. Εκπαίδευση

Ο Σύμβουλος μπορεί να δώσει πολλές πληροφορίες στους κρατούμενους για τις εκπαιδευτικές δυνατότητες που έχουν μέσα και έξω από τη φυλακή.

Αναφερθήκαμε ήδη στο εκπαιδευτικό πλαίσιο και τις εκπαιδευτικές άδειες που παρέχονται σύμφωνα με το σωφρονιστικό κώδικα.

Στο σημείο αυτό θα αναφερθούμε στη διαδικασία που θα πρέπει να ακολουθήσει ο κρατούμενος ώστε να πάρει εκπαιδευτικές άδειες ή να συμμετέχει γενικότερα στην εκπαίδευση.

Η φοίτηση των αναλφάβητων ανηλίκων είναι υποχρεωτική και η φοίτηση των ενηλίκων είναι προαιρετική.

A. Ενήλικοι

➤ Απολυτήριο Δημοτικού

Ο κρατούμενος μπορεί να πάρει Απολυτήριο Δημοτικού:

- παρακολουθώντας τα αντίστοιχα τμήματα μάθησης του Δημοτικού Σχολείου της Φυλακής (π.χ. Δικαστική Φυλακή Θεσσαλονίκης) μετά από αίτηση του στην Κοινωνική Υπηρεσία, ή
- δίνοντας εξετάσεις για το Απολυτήριο. Οι κρατούμενοι κάνουν αίτηση στο Πειθαρχικό Συμβούλιο της Φυλακής και αφού εγκριθεί, υποβάλλεται από τη φυλακή στην αρμόδια Δ/νση ή στο Γραφείο Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης της περιοχής όπου βρίσκεται το σωφρονιστικό κατάστημα, η οποία θα διενεργήσει τις εξετάσεις.

Οι εξετάσεις διεξάγονται είτε μέσα στη φυλακή είτε στο πλησιέστερο σχολείο.

Τα δικαιολογητικά που απαιτούνται είναι :

- Ταυτότητα
- Αίτηση

Α Ι Τ Η Σ Η

Π Ρ Ο Σ

«Περί παραπομπής σε εξέταση για την
απόκτηση απολυτηρίου Δημοτικού σχολείου»

Τον κ.Διευθυντή Δ/νσης Π.Ε. Λάρισας

Τ.....

ΤΟΥ.....

.

Σας παρακαλώ να με
παραπέμψετε σε εξέταση
για την απόκτηση
Απολυτηρίου Δημοτικού
Σχολείου

Λάρισα.....

Ο Αιτ.....

Αριθμ. Μητρώου.....

Αριθμ.Δηματολογίου.....

Έτος γεννήσεως.....

Αριθμ.Ταυτότητας.....

Ημερ. Εκδόσεως.....

Αρχή η οποία την εξέδωσε.....

.....

Υψηκότητα.....

Κάθε Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης διενεργεί απολυτήριες εξετάσεις Δημοτικού σχολείου βάση του προεδρικού διατάγματος 201.

Προεδρικό Διάταγμα 201 του 1998 ΦΕΚ 161Α Άρθρο 9 παρ.4

Όσοι έχουν συμπληρώσει το όριο ηλικίας της υποχρεωτικής φοίτησης και επιθυμούν να αποκτήσουν απολυτήριο δημοτικού σχολείου, υποβάλλονται σε γραπτή και προφορική δοκιμασία. Οι αιτήσεις των ενδιαφερομένων υποβάλλονται στη Δ/νση ή στο Γραφείο Π.Εκπ/σης που υπάγεται το σχολείο στη σχολική περιφέρεια του οποίου διαμένουν και οι εξετάσεις διεξάγονται το πρώτο δεκαήμερο των μηνών Σεπτεμβρίου, Οκτωβρίου, Δεκεμβρίου, Φεβρουαρίου, Απριλίου και Ιουνίου. Ο Προϊστάμενος της Δ/νσης ή του Γραφείου Π.Εκπ/σης συγκεντρώνει τις αιτήσεις και με πράξη του ορίζει το σχολείο που θα γίνουν οι εξετάσεις, ο Διευθυντής του οποίου εκδίδει τον τίτλο σπουδών, αν αυτές είναι επιτυχείς. Για τη διεξαγωγή των εξετάσεων εφαρμόζονται ανάλογα τα αναφερόμενα στην παράγραφο 2 του άρθρου αυτού. Στη Δ/νση ή στο Γραφείο Εκπ/σης αποστέλλονται το πρακτικό των κατατακτήριων εξετάσεων και η κατάσταση αυτών, στους οποίους χορηγήθηκε τίτλος σπουδών, ο τύπος του οποίου είναι αυτός που καθορίζεται με τη Φ.7/351/Γ1/1027/22-08-1995 υπουργική απόφαση ή με άλλη παρόμοια που θα εκδοθεί σε αντικατάσταση αυτής. Στην ίδια διαδικασία μπορούν να πάρουν μέρος και όσοι απώλεσαν τον τίτλο σπουδών.

Με υπουργική απόφαση μπορεί να εγκρίνεται η πραγματοποίηση κατατακτήριων προαγωγικών και απολυτήριων εξετάσεων κατά παρέκκλιση των κείμενων διατάξεων για Έλληνες και αλλοδαπούς μαθητές.

Το απολυτήριο Δημοτικού που θα πάρει ο κρατούμενος, δεν θα αναγράφει που το απέκτησε.

Επίσης, με αίτηση του στην Κοινωνική Υπηρεσία, δικαιούται να πάρει βεβαίωση παρακολούθησης των μαθημάτων και να τη χρησιμοποιήσει στο Δικαστήριο.

➤ **Απολυτήριο Γυμνασίου, Λυκείου**

Ο κρατούμενος μπορεί να εγγραφεί σε Γυμνάσιο ή Λύκειο της περιοχής που βρίσκεται η φυλακή, μετά από αίτηση του στο Συμβούλιο της Φυλακής και να πάρει το αντίστοιχο απολυτήριο, μετά από εξετάσεις.

Ο κρατούμενος δικαιούται να ζητήσει εκπαιδευτική άδεια από το Πειθαρχικό Συμβούλιο της Φυλακής για να παρακολουθήσει τα μαθήματα και να δώσει εξετάσεις.

Η Κοινωνική Υπηρεσία, αφού εγκριθεί η αίτηση του κρατούμενου, τη διαβιβάζει στη Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της περιοχής.

Τα δικαιολογητικά που απαιτούνται είναι :

- Ταυτότητα
- Εισήγηση της Κοινωνικής Υπηρεσίας
- Απολυτήριο Δημοτικού / Γυμνασίου
- Αίτηση για Εγγραφή στο Σχολείο της Περιοχής

Στη συνέχεια, δίνεται στον κρατούμενο, ο οποίος θεωρείται **κατ' ιδίαν διδαχθείς**, η ύλη από τους εκπαιδευτικούς του σχολείου της περιοχής. Στο τέλος της χρονιάς συμμετέχει στις εξετάσεις.

Επίσης, με αίτηση του στο Συμβούλιο της Φυλακής δικαιούται να καλύπτονται τα έξοδα διατροφής και μετακίνησής του, κατά την εκπαιδευτική άδεια, από τη φυλακή.

Τέλος, με αίτηση του στην Κοινωνική Υπηρεσία, δικαιούται να πάρει βεβαίωση και να τη χρησιμοποιήσει στο Δικαστήριο.

➤ **Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας**

Ο κρατούμενος μπορεί να εγγραφεί σε Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας της περιοχής που βρίσκεται η φυλακή, μετά από αίτηση του στο Συμβούλιο της Φυλακής και να πάρει Απολυτήριο Γυμνασίου.

Ο κρατούμενος δικαιούται να ζητήσει εκπαιδευτική άδεια από το Πειθαρχικό Συμβούλιο της Φυλακής.

Η Κοινωνική Υπηρεσία διαβιβάζει την αίτηση του κρατούμενου στο ΣΔΕ.

Προυποθέσεις εγγραφής:

- Να είναι ενήλικας (πάνω από 18 ετών)
- Να έχει Απολυτήριο Δημοτικού

Στα ΣΔΕ δεν υπάρχει συγκεκριμένη ύλη διδασκαλίας. Ο εκπαιδευόμενος παίρνει Απολυτήριο Γυμνασίου χωρίς να περάσει εξετάσεις, αλλά με κριτήριο τη συμμετοχή του και την παρακολούθηση των μαθημάτων.

Να σημειώσουμε τη λειτουργία του Σχολείου Δεύτερης Ευκαιρίας μέσα στη Δικαστική Φυλακή Λάρισας.

➤ **Πτυχίο Ι.Ε.Κ., Α.Ε.Ι. ή Τ.Ε.Ι**

Ο κρατούμενος μπορεί να πάρει πτυχίο Α.Ε.Ι. ή Τ.Ε.Ι αφού πρώτα δώσει Πανελλήνιες Εξετάσεις για την εισαγωγή του σε Α.Ε.Ι. ή Τ.Ε.Ι (ακολουθείται η ίδια διαδικασία όπως και για το Απολυτήριο Λυκείου).

Ο κρατούμενος δικαιούται να ζητήσει εκπαιδευτική άδεια από το Πειθαρχικό Συμβούλιο της Φυλακής για να παρακολουθήσει τα μαθήματα και να δώσει εξετάσεις. Η ίδια διαδικασία ακολουθείται και για τη συμμετοχή του σε προγράμματα Ι.Ε.Κ.

Επίσης, με αίτηση στο Συμβούλιο της Φυλακής δικαιούται να καλύπτονται τα έξοδα διατροφής και μετακίνησής του, κατά την εκπαιδευτική άδεια, από τη φυλακή.

Με αίτηση του στην Κοινωνική Υπηρεσία, δικαιούται να πάρει βεβαίωση παρακολούθησης των μαθημάτων και να τη χρησιμοποιήσει στο Δικαστήριο.

Να σημειώσουμε τέλος, την έναρξη λειτουργίας Ι.Ε.Κ. Ζαχαροπλαστικής σύντομα, μέσα στην Κλειστή Γυναικεία Φυλακή Κορυδαλλού.

➤ **Πρόγραμμα Επαγγελματικής Κατάρτισης**

Ο κρατούμενος μπορεί να παρακολουθήσει Πρόγραμμα Επαγγελματικής Κατάρτισης που υλοποιείται μέσα στη φυλακή, μετά από αίτηση του στην Κοινωνική Υπηρεσία. Αν το πρόγραμμα είναι επιδοτούμενο τα χρήματα κατατίθενται σε τραπεζικό λογαριασμό ή φυλάσσονται σε λογαριασμό του στη φυλακή όπου μπορεί να πάρει όσα του χρειάζονται και τα υπόλοιπα να του δοθούν μετά την αποφυλάκιση.

Γενικά

Ο κρατούμενος δικαιούται μείωση της ποινής του (ευεργετικό υπολογισμό) εάν το Εκπαιδευτικό ή Επαγγελματικής Κατάρτισης Πρόγραμμα που παρακολουθεί, έχει διάρκεια μεγαλύτερη των τριών μηνών. Επίσης, μπορεί να μη μετακινηθεί σε άλλη φυλακή, και να μην του επιβληθούν πειθαρχικοί περιορισμοί τις ημέρες των μαθημάτων παρά μόνο κατά τη διάρκεια διακοπών και αργιών (πάντα βέβαια με τη σύμφωνη γνώμη του Συμβουλίου της Φυλακής).

Β.Ανήλικοι

Να σημειώσουμε ότι στις Φυλακές Ανηλίκων (Αυλώνας, Βόλος) λειτουργούν Σχολεία Πρωτοβάθμιας ή/και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Για να παρακολουθήσει τα μαθήματα του Δημοτικού, Γυμνασίου ή Λυκείου ο κρατούμενος πρέπει να κάνει αίτηση στην Κοινωνική Υπηρεσία.

Τις ώρες διδασκαλίας δεν επιτρέπεται να του αναθέσουν κάποια άλλη εργασία.

Το απολυτήριο που θα πάρει, δεν θα αναγράφει που το απέκτησε.

Αν επιθυμεί να δώσει Πανελλήνιες Εξετάσεις για την εισαγωγή του σε Α.Ε.Ι. ή Τ.Ε.Ι και να παρακολουθήσει μαθήματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης ακολουθείται η ίδια διαδικασία όπως και για τους ενήλικες.

Γ. Αλλοδαποί κρατούμενοι

Οι αλλοδαποί κρατούμενοι έχουν δυνατότητα να συμμετέχουν σε εξετάσεις του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας και να αποκτήσουν το πιστοποιητικό επάρκειας της ελληνικής γλώσσας.

Η διεξαγωγή των εξετάσεων μέσα στη φυλακή, γίνεται μετά από συνεννόηση και συνεργασία της Γ.Γ.Ε.Ε., του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας και του Σωφρονιστικού Καταστήματος.

Δ.Μετά την αποφυλάκιση

Αν κάποιος κρατούμενος θέλει να συνεχίσει τη βασική εκπαίδευσή του μετά την αποφυλάκισή του και θέλει ταυτόχρονα να εργάζεται μπορεί να εγγραφεί σε ένα νυχτερινό σχολείο, Γυμνάσιο ή Λύκειο, που λειτουργεί στις πρωτεύουσες νομών. Από το διδακτικό έτος 2003-4 επίσης λειτουργούν τα σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας κατά τις βραδινές ώρες.

Επίσης, μπορούν να συμμετέχουν στα προγράμματα των Κ.Ε.Ε. που λειτουργούν σχεδόν σε όλους τους νομούς της χώρας.

4.4.5. Εργασία

Πολλοί κρατούμενοι μετά την αποφυλάκισή τους αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην εύρεση εργασίας. Οι δυσκολίες οφείλονται στην επιφυλακτικότητα, στις αρνητικές διαθέσεις και στάσεις πολλών πολιτών απέναντι τους αλλά ίσως και στη δική τους έλλειψη αυτοπεποίθησης και γνώσης του αντικειμένου με το οποίο θα ήθελαν να ασχοληθούν.

Στόχος της συμβουλευτικής είναι να εξετάσει ο κρατούμενος τι ακριβώς είναι σε θέση να κάνει και, επομένως, να προσδιορίσει το είδος της εργασίας για το οποίο θεωρεί ότι έχει τα απαιτούμενα προσόντα. Μέσα από τη διερεύνηση των αναγκών και τον προσδιορισμό των επαγγελματικών σχεδίων, ίσως μπορέσει να συνειδητοποιήσει τις εκπαιδευτικές του ελλείψεις και αδυναμίες.

Η εκτίμηση της παρούσας κατάστασης απαιτεί τη συστηματική αξιολόγηση των γνώσεων, των ικανοτήτων, των προτεραιοτήτων, των χαρακτηριστικών της προσωπικότητας, των κλίσεων και των ενδιαφερόντων του.

Ανεξάρτητα από τα προσόντα, πρέπει να σταθμίσουμε προσεκτικά τις διαθέσιμες εναλλακτικές λύσεις και να θέσουμε τους στόχους μας σε συνάρτηση με τα αντικειμενικά δεδομένα.

Γνώσεις «κλειδιά» είναι, για παράδειγμα, η γνώση ξένων γλωσσών (και ιδιαίτερα των αγγλικών), η ικανότητα οδήγησης αυτοκινήτου ή μοτοποδηλάτου (για συγκεκριμένου είδους εργασίας π.χ. πωλητής), η ικανότητα χειρισμού βασικών εφαρμογών υπολογιστών, κ.ά..

Σημαντική εξάλλου είναι η ενημέρωση των κρατουμένων και για τα επαγγέλματα με μεγαλύτερη ζήτηση, όπως Εργατοτεχνίτες, Προγραμματιστές-Χειριστές Μηχανημάτων, Στελέχη Πωλήσεων ή ειδικότητες τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που ανήκουν στην κατηγορία Οικονομολόγων και Οικονομικών Επαγγελμάτων, Πληροφορικής, Πωλήσεων, Τεχνικών, κ.ά.(Δημητρούλη Κ., Τικταπανίδου Α., 2004)

Στο πλαίσιο της Συμβουλευτικής, λοιπόν μπορούν να τεθούν πολλά θέματα που αφορούν την εργασία όπως τεχνικές εξεύρεσης, ενημέρωση για προγράμματα αποφυλακισμένων κ.ά.

A. Τεχνικές Εξεύρεσης Εργασίας

Ο Σύμβουλος μπορεί να προσεγγίσει το θέμα αυτό με διαφορετικούς τρόπους. Συγκεκριμένα μπορεί να κάνει διάφορες συζητήσεις, να ζητήσει στα μέλη της ομάδας να γράψουν ή να παίξουν ρόλους (π.χ. εργοδότες και άνεργοι).

Στη συνέχεια, παραθέτουμε ορισμένα στοιχεία πάνω στα οποία μπορεί ο Σύμβουλος να βασιστεί για να μιλήσει γύρω από τις Τεχνικές Εξεύρεσης Εργασίας (Κάραλης Θ. 1999).

➤ Ενεργοποίηση γνωριμιών

Περισσότερες από τις μισές θέσεις εργασίας καταλαμβάνονται μέσω συστάσεων και γνωριμιών. Είναι επομένως σημαντικό να ενεργοποιήσουμε στην κατεύθυνση αυτή τον προσωπικό μας κύκλο γνωριμιών (και όχι απλά το συγγενικό και φιλικό μας περιβάλλον).

➤ Μικρές αγγελίες

Σίγουρα οι «μικρές αγγελίες» αποτελούν, εκτός από μια πιθανή πηγή εξεύρεσης εργασίας, και μια καλή ευκαιρία για να ενημερωνόμαστε διαρκώς για τις εξελίξεις στην αγορά εργασίας και για τις απαιτήσεις των επιχειρήσεων που αναζητούν εργαζομένους. Μάλιστα, μελετώντας προσεκτικά τις «μικρές αγγελίες», μπορούμε εύκολα να κατανοήσουμε τις ιδιαίτερες συνθήκες που αφορούν στην ειδικότητά μας. Εκτός από τον ημερήσιο Τύπο, υπάρχουν και ειδικές εφημερίδες με αγγελίες κάθε είδους, ανάμεσα στις οποίες περιλαμβάνονται και αγγελίες που αφορούν στη ζήτηση εργασίας. Επίσης, σχετικά πρόσφατα αρκετές ημερήσιες εφημερίδες δημοσιεύουν μια φορά την εβδομάδα ειδικά ένθετα για την αγορά εργασίας που περιλαμβάνουν και όλες τις προκηρύξεις θέσεων (ειδικά για το δημόσιο και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα).

➤ Υπηρεσίες

Οι Υπηρεσίες υποστήριξης και προώθησης στην απασχόληση, του δημοσίου κυρίως (αλλά τελευταία και του ιδιωτικού) τομέα, μπορούν να αποτελέσουν πηγές ενημέρωσης και πληροφόρησης για νέες θέσεις εργασίας. Η τακτική επικοινωνία και ενημέρωση από τις Υπηρεσίες αυτές μπορεί να συμβάλλει αποτελεσματικά στην προσπάθειά μας για αναζήτηση εργασίας.

Υπηρεσίες του ΟΑΕΔ : Στις περισσότερες μεγάλες πόλεις λειτουργούν Γραφεία Εργασίας του ΟΑΕΔ, στα οποία οι άνεργοι μπορούν να απευθύνονται για την αναζήτηση θέσεων εργασίας. Σε εξέλιξη βρίσκεται ο εκσυγχρονισμός των υπηρεσιών που προσφέρουν τα Γραφεία Εργασίας με την αναβάθμισή τους σε **Κέντρα Προώθησης στην Απασχόληση**, ενώ σχεδιάζεται και η δημιουργία 26 νέων Κέντρων Προώθησης της Απασχόλησης.

Επίσης, από τις αρχές του 1997 έχει ξεκινήσει η λειτουργία των Γραφείων Ενημέρωσης και Επιχειρήσεων, με ευθύνη του ΟΑΕΔ και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Πρόκειται για ένα νέο θεσμό που έχει ως στόχους την υποστήριξη και ενθάρρυνση των άνεργων νέων. Οι υπηρεσίες των Γραφείων Ενημέρωσης και Επιχειρήσεων περιλαμβάνουν : ενημέρωση των νέων για τα προγράμματα κατάρτισης και απασχόλησης, ενημέρωση για τα προγράμματα που αναπτύσσουν άλλοι φορείς του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα, διασύνδεση με τις υπηρεσίες απασχόλησης του ΟΑΕΔ και πρόσβαση σε κάθε ηλεκτρονικό ή έντυπο μέσο για την αναζήτηση θέσεων εργασίας.

➤ Άλλες πηγές

Εκτός από τους «κλασικούς» τρόπους αναζήτησης εργασίας, μπορούμε να εκμεταλλευτούμε και τις δυνατότητες που μας δίνει η τεχνολογία και ιδιαίτερα το Internet. Στο εξωτερικό η δημοσιοποίηση των θέσεων εργασίας στο Internet είναι αρκετά διαδεδομένη και φαίνεται πως η πρακτική αυτή αρχίζει να εφαρμόζεται και στη χώρα μας. Στην περίπτωση που διαθέτουμε υπολογιστή, η σύνδεση με το Internet δεν είναι ιδιαίτερα δαπανηρή υπόθεση και σίγουρα θα αποσβεστεί, αφού, όπως θα δούμε στη συνέχεια, μπορούμε να έχουμε πρόσβαση σε αρκετές

«ηλεκτρονικές εκδόσεις» που δημοσιεύουν μικρές αγγελίες. Ακόμη όμως κι αν δεν έχουμε δικό μας υπολογιστή, σίγουρα μπορούμε να εξασφαλίσουμε πρόσβαση στο Internet μέσω κάποιου φίλου ή γνωστού, καθώς η χρήση τους διεθνούς Διαδικτύου έχει πλέον διαδοθεί σε μεγάλο βαθμό. Στη συνέχεια δίνουμε μερικές ηλεκτρονικές διευθύνσεις, στις οποίες μπορούμε να βρούμε την ηλεκτρονική έκδοση ορισμένων εφημερίδων και ειδικότερα το τμήμα εκείνο που αφορά στις μικρές αγγελίες :

- ✓ <http://www.superaggelies.gr/> (Εφημερίδα «Σούπερ Αγγελίες»)
- ✓ <http://www.ta-nea.dolnet.gr/ma/ztypal.htm> (Εφημερίδα «Τα Νέα»)
- ✓ <http://www.pegasus.gr/ethnos/ergasia/ergasia.htm> (Ειδικό ένθετο «Εργασία» της εφημερίδας «Έθνος»)
- ✓ <http://www.enet.gr/xe/business.htm> (Το τμήμα «Business-Αγορά Εργασίας» της εφημερίδας «Χρυσή Ευκαιρία»)
- ✓ <http://www.kathimerini.gr/forpublishing/kathagg/erg/menuerg.agg> (Εφημερίδα «Καθημερινή»)
- ✓ <http://athnews.dolnet.gr/clads.htm> (Εφημερίδα «Athens News»)
- ✓ <http://www.forthnet.gr/mesogios/arxeio> (Καθημερινή εφημερίδα της Κρήτης «Μεσόγειος»)

➤ **Βιογραφικό Σημείωμα και Συνέντευξη Επιλογής**

Στο πλαίσιο της Συμβουλευτικής μπορεί να γίνει αναφορά στο θέμα του Βιογραφικού Σημειώματος και της Συνέντευξης Επιλογής, αλλά με μεγάλη προσοχή. Ο στόχος του Συμβούλου δεν είναι να αναζητήσει πληροφορίες σε σχέση με το παρελθόν και τις εμπειρίες του κρατούμενου αλλά να επισημάνει το θέμα του Βιογραφικού, το οποίο ίσως κληθεί ο κρατούμενος να αντιμετωπίσει μετά την αποφυλάκισή του, όπως εξάλλου και τη διαδικασία συνέντευξης, όπου θα πρέπει να αναφερθεί στο χρονικό διάστημα κατά το οποίο δεν εργάστηκε.

Ο Σύμβουλος μπορεί να εξηγήσει στον κρατούμενο ότι ίσως είναι καλύτερα να μην αποκρύψει την κράτησή του αλλά να το παρουσιάσει ως μία εμπειρία μέσα από την οποία έμαθε και συνειδητοποίησε κάποια πράγματα για τον εαυτό του.

Σε καμία περίπτωση ο Σύμβουλος δεν μπορεί να είναι πειστικός ως προς το θέμα του Βιογραφικού ή της Συνέντευξης, απλά τα θίγει ως μία πραγματικότητα.

Τα χαρακτηριστικά του Βιογραφικού Σημειώματος

Συντάσσοντας το Βιογραφικό Σημείωμα, πρέπει να έχουμε υπόψη μας ότι σ' έναν σχετικά περιορισμένο χώρο παρουσιάζεται όλη η μέχρι σήμερα εκπαιδευτική και επαγγελματική μας διαδρομή. Μπορεί να χαρακτηριστεί «επιτυχημένο», όταν έχουμε καταφέρει να τονίσουμε τα θετικά μας σημεία και να υποβαθμίσουμε τα αρνητικά μας (στο Βιογραφικό δεν αναφέρουμε, ασφαλώς, το θέμα της κράτησης).

Ένα Βιογραφικό Σημείωμα πρέπει να είναι :

- ◆ Απλό
- ◆ Πλήρες
- ◆ Σαφές
- ◆ Η έκταση του περιορισμένη
- ◆ Η εμφάνιση: Η εμφάνιση του βιογραφικού σημειώματος είναι ένα ακόμη στοιχείο που άμεσα ή έμμεσα αξιολογείται. Ένα Βιογραφικό Σημείωμα που είναι πρόχειρα γραμμένο, σίγουρα δημιουργεί άσχημες εντυπώσεις για το πρόσωπο στο οποίο αναφέρεται, ακόμη κι αν το περιεχόμενό του είναι καλό.
- ◆ Το ύφος: Τα περισσότερα Βιογραφικά συντάσσονται σε τρίτο ενικό πρόσωπο. Πρέπει να είναι απαλλαγμένα από συντακτικά και ορθογραφικά λάθη. Η παράθεση των στοιχείων και των γεγονότων που συνθέτουν την εκπαιδευτική και επαγγελματική μας διαδρομή πρέπει να γίνεται χωρίς εμφανή διάθεση προβολής και αποφυγή διατύπωσης κρίσεων για το πρόσωπό μας.

Η Συνέντευξη Επιλογής

Αν και δεν υπάρχουν έτοιμες «συνταγές» για τη συμπεριφορά και τις απαντήσεις κατά τη διάρκεια της Συνέντευξης, εντούτοις υπάρχουν ορισμένα βήματα και ορισμένες τεχνικές που καλό είναι να γνωρίζουμε. Σε πρώτη φάση, λοιπόν, θα δούμε τις ενέργειες που είναι απαραίτητες, προκειμένου να προετοιμάσουμε σωστά και μεθοδικά τη Συνέντευξη από την πλευρά μας. Στη συνέχεια, θα ασχοληθούμε με το τι συμβαίνει κατά τη διάρκεια και τι πρέπει να κάνουμε ώστε να τονίσουμε τα θετικά μας σημεία, δημιουργώντας ταυτόχρονα την εντύπωση πως είμαστε το κατάλληλο πρόσωπο για τη συγκεκριμένη θέση.

Ο υποψήφιος, που έχει ως βασικό στόχο να κερδίσει την προσφερόμενη θέση, θα πρέπει να πείσει πως :

- ◆ Διαθέτει τις απαιτούμενες γνώσεις και ικανότητες
- ◆ Έχει τη διάθεση και τη φιλοδοξία να εργαστεί αποδοτικά στη συγκεκριμένη δουλειά και τελικά,
- ◆ Συγκεντρώνει τα περισσότερα προσόντα σε σχέση με όλους τους άλλους υποψηφίους.

Η Διεξαγωγή της Συνέντευξης

- ◆ Πριν περάσουμε στην ίδια τη διαδικασία της Συνέντευξης, καλό είναι να δούμε μερικά ζητήματα που αφορούν στο κλίμα και στη γενικότερη παρουσία μας. Ένα ζήτημα που παίζει ιδιαίτερο ρόλο στην εικόνα που θα σχηματίσει ο συνεντευκτής είναι η εξωτερική μας εμφάνιση. Δεν πρέπει να ξεχνάμε πως «δεν υπάρχει δεύτερη ευκαιρία για την πρώτη εντύπωση». Το **ντύσιμο και η γενικότερη παρουσία μας** παίζουν σημαντικό ρόλο, τουλάχιστον για τη δημιουργία μίας πρώτης καλής εντύπωσης.

- ◆ Ο **χρόνος άφιξης** στο χώρο της Συνέντευξης είναι κι αυτός με τη σειρά του ένα σημαντικό στοιχείο. Καλό είναι να φτάνουμε στο χώρο της συνέντευξης περίπου δέκα έως είκοσι λεπτά πριν από τον προκαθορισμένο χρόνο, έτσι θα έχουμε και την ευκαιρία να εξοικειωθούμε με το χώρο. Η εξοικείωση αυτή, όπως είναι φυσικό, θα μας βοηθήσει να μειώσουμε το άγχος ή την ανησυχία που πιθανόν να αισθανόμαστε πριν από τη Συνέντευξη.
- ◆ Ιδιαίτερη, επίσης, σημασία έχουν και οι αντιδράσεις μας που δεν διατυπώνονται με λόγια, αλλά γίνονται αντιληπτές με κινήσεις του σώματος. **Η μη λεκτική επικοινωνία** είναι εξίσου σημαντική με τη λεκτική και πολλές φορές η ερμηνεία των κινήσεων ή των αντιδράσεων του συνομιλητή μας μπορεί να μας οδηγήσει σε ενδιαφέροντα συμπεράσματα. Λέγοντας «μη λεκτική επικοινωνία», εννοούμε τη στάση του σώματος, το βλέμμα, και γενικότερα εκείνες τις κινήσεις και τις αντιδράσεις που μπορεί να αποτελέσουν ενδείξεις για τις σκέψεις μας ή τα συναισθήματά μας. Ο έλεγχος των αντιδράσεων αυτών δεν είναι πάντοτε εύκολος, πάντως σε κάθε περίπτωση προσπαθούμε να αποφύγουμε νευρικές κινήσεις (π.χ. τη συνεχή αλλαγή της στάσης του σώματος), γιατί μπορεί να ερμηνευτούν από το συνεντευκτή ως ενδείξεις ανασφάλειας ή αναξιοπιστίας.
- ◆ Κατά τη διάρκεια της Συνέντευξης **ακούμε** το συνομιλητή μας και, το κυριότερο, φροντίζουμε να γίνει αντιληπτό ότι δίνουμε προσοχή στις απόψεις του ή στις ερωτήσεις που διατυπώνει.
- ◆ Το **περιεχόμενο των απαντήσεών** μας έχει πάντοτε άμεση σχέση με τις ερωτήσεις. Ο συνεντευκτής θέλει να ακούσει τις απόψεις μας για τα θέματα που τον ενδιαφέρουν και όχι να αναλώσει το χρόνο του ακούγοντας γλαφυρές διηγήσεις που δεν έχουν καμία σχέση με το αντικείμενο της συνέντευξης.
- ◆ Σε καμία περίπτωση **δεν αντιδικούμε** με το συνεντευκτή και δεν χάνουμε την ψυχραιμία μας, ανεξάρτητα από το είδος και το περιεχόμενο των

ερωτήσεων. Ας μην ξεχνάμε ότι πιθανόν ορισμένες ερωτήσεις να έχουν ως στόχο τη διερεύνηση των αντιδράσεών μας σε καταστάσεις πίεσης.

- ◆ Όπου είναι δυνατόν εστιάζουμε την απάντησή μας στις **ανάγκες της εταιρείας** ή του οργανισμού και όχι στις προσωπικές μας ανάγκες. Δεν πρέπει να ξεχνάμε πως εκείνο που επιδιώκει ο συνεντευκτής είναι να διαπιστώσει τι μπορούμε να προσφέρουμε και όχι τι έχουμε σκοπό να αποκομίσουμε.
- ◆ **Αμοιβή.** Θεωρείται φυσικό, κάποιος που πραγματικά ενδιαφέρεται για μια θέση εργασίας και ο οποίος έχει στόχους και φιλοδοξίες, να θέλει να έχει μία πρώτη ένδειξη για τις αποδοχές. Η συγκεκριμένη ερώτηση θα πρέπει να είναι προσεκτικά διατυπωμένη, ώστε να μην δώσουμε την εντύπωση πως θεωρούμε σίγουρη την πρόσληψή μας (μια καλή διατύπωση θα μπορούσε να είναι : «σε περίπτωση που επιλέγω/προσληφθώ, ποιές είναι οι προβλεπόμενες αποδοχές» ή «ποιές είναι οι αποδοχές για τη συγκεκριμένη θέση;»)
- ◆ **Περιγραφή της θέσης εργασίας.** Η αναλυτική περιγραφή της θέσης εργασίας, τα καθήκοντα, οι αρμοδιότητες και η καθημερινή ροή εργασιών είναι ζητήματα που απασχολούν κάποιον που ενδιαφέρεται πραγματικά για μια θέση εργασίας. Στο πλαίσιο αυτής της ερώτησης εντάσσονται και άλλες πληροφορίες, όπως το ωράριο, οι προοπτικές εξέλιξης και η ανάγκη μετακινήσεων. Επομένως, το να ζητήσουμε μια αναλυτική περιγραφή, αφενός δείχνει επαγγελματισμό και, αφετέρου, συνεισφέρει στο να αξιολογήσουμε εμείς οι ίδιοι τις προοπτικές απασχόλησής μας στη συγκεκριμένη εταιρεία ή οργανισμό.
- ◆ **Επικοινωνία.** Στο τέλος της Συνέντευξης θα πρέπει να έχουμε διευκρινίσει τον τρόπο μελλοντικής επικοινωνίας, προκειμένου να πληροφορηθούμε τα αποτελέσματα της διαδικασίας επιλογής. Είναι σημαντικό να ξέρουμε πώς και πότε θα μας ειδοποιήσουν ή αν θα πρέπει μετά από κάποιο διάστημα να επικοινωνήσουμε εμείς με κάποιο στέλεχος της εταιρείας.

B. Προγράμματα του ΟΑΕΔ για Αποφυλακισμένους

Ο Ο.Α.Ε.Δ. έχει καταρτίσει 2 Προγράμματα για Αποφυλακισμένους:

- 1 Εθνικό Πρόγραμμα
- 1 Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα

Τα 2 Προγράμματα αφορούν Επιδοτούμενες Θέσεις Εργασίας και Επιχορήγηση Νέων Ελεύθερων Επαγγελματιών

➤ **Εθνικό Πρόγραμμα**

Να επισημάνουμε ότι το συγκεκριμένο Πρόγραμμα προκηρύσσεται κάθε χρόνο με μικρές αλλαγές στους όρους του. Ο Σύμβουλος μπορεί να ενημερώνεται από τους κατά τόπους ΟΑΕΔ.

A) Προγράμματα Επιδοτούμενων Θέσεων Εργασίας

1. Διάρθρωση Προγράμματος

α. Πρόγραμμα Πλήρους Απασχόλησης

Ο εργοδότης επιδοτείται για τρία έτη, ενώ το τέταρτο έτος υποχρεούται να απασχολήσει το άτομο χωρίς επιδότηση.

β. Πρόγραμμα Μερικής Απασχόλησης

Ο εργοδότης επιδοτείται για τρία έτη, ενώ το τέταρτο έτος υποχρεούται να απασχολήσει το άτομο χωρίς επιδότηση. Η ημερήσια απασχόληση του ατόμου θα πρέπει να είναι τουλάχιστον τέσσερις ώρες.

γ. Πρόγραμμα Ορισμένου Χρόνου Σύμβασης Πλήρους απασχόλησης

Ο εργοδότης υποχρεούται να απασχολήσει το άτομο τέσσερις μήνες το κατώτερο ως εννέα μήνες το ανώτερο.

Μετατροπή Προγράμματος από Μερική σε πλήρη Απασχόληση

Είναι δυνατή η μετατροπή του προγράμματος μερικής απασχόλησης σε πρόγραμμα πλήρους απασχόλησης μετά την συμπλήρωση οκτώ μηνών απασχόλησης στην επιχείρηση και εφόσον το άτομο μπορεί να ανταποκριθεί σε ένα πλήρες ωράριο απασχόλησης.

Η μετατροπή του προγράμματος θα γίνεται μετά από αίτηση της επιχείρησης και θα εκδίδεται τροποποιητική απόφαση, εντός είκοσι ημερών από την αρμόδια υπηρεσία του ΟΑΕΔ που εξέδωσε την αρχική απόφαση υπαγωγής.

1. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΛΗΡΟΥΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

- ◆ Αποφυλακισμένα, Νεαρά Παραβατικά Άτομα ή Νεαρά Άτομα που βρίσκονται σε κοινωνικό κίνδυνο : εκατόν πενήντα θέσεις (150)

Η διάρκεια της επιχορήγησης ορίζεται σε 36 μήνες, με την υποχρέωση ο εργοδότης να απασχολήσει το άτομο μετά τη λήξη του 36μηνου, άλλους 12 μήνες χωρίς επιχορήγηση.

Το ποσό της επιχορήγησης για κάθε προσλαμβανόμενο άτομο ορίζεται στα είκοσι δύο (22) ευρώ την ημέρα και για τους 36 μήνες.

2. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΡΙΚΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

Για την δημιουργία πενήντα (50) Νέων Θέσεων Εργασίας Μερικής απασχόλησης, Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες, Απεξαρτημένων, Νεαρών Παραβατικών ατόμων ή Νεαρών ατόμων που βρίσκονται σε κοινωνικό κίνδυνο. Η ημερήσια απασχόληση του ατόμου θα πρέπει να είναι τουλάχιστον τέσσερις ώρες.

Η διάρκεια της επιχορήγησης ορίζεται σε 36 μήνες, με την υποχρέωση ο εργοδότης να απασχολήσει το άτομο μετά τη λήξη του 36μηνου, άλλους δώδεκα (12) μήνες χωρίς επιχορήγηση.

Το ποσό της επιχορήγησης για κάθε προσλαμβανόμενο άτομο ορίζεται στα Δώδεκα (12) Ευρώ την ημέρα και για τους 36 μήνες.

3. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΟΡΙΣΜΕΝΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΠΛΗΡΟΥΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

Για την δημιουργία τριακοσίων πενήντα (350) Νέων Θέσεων Εργασίας για την απασχόληση ατόμων μόνο σε Ξενοδοχειακές – Τουριστικές και άλλες Εποχιακές επιχειρήσεις, εφόσον αυτές τους παρέχουν απασχόληση από τέσσερις (4) μήνες το κατώτερο, έως και εννέα (9) μήνες το ανώτερο.

- ♦ Αποφυλακισμένα / Νεαρά Παραβατικά Άτομα ή Άτομα που βρίσκονται σε κοινωνικό κίνδυνο : τριάντα θέσεις (30)

Η ημερομηνία έναρξης και λήξης της επιχορήγησης θα είναι η ημερομηνία έναρξης και λήξης της Σύμβασης Ορισμένου χρόνου.

Το ποσό της επιχορήγησης για κάθε προσλαμβανόμενο άτομο ορίζεται στα είκοσι δύο (22) Ευρώ την ημέρα και για τους 9 μήνες.

Επισημαίνεται ότι η επιχορήγηση για όλα τα παραπάνω προγράμματα θα υπολογίζεται για κάθε εργάσιμη ημέρα και μέχρι 26 ημέρες για κάθε μήνα κατ' ανώτατο όριο, χωρίς καμία άλλη παροχή από τον ΟΑΕΔ (ασφάλιση, επίδομα αδειας, δώρο Χριστουγέννων, δώρο Πάσχα κλπ). Η επιχορήγηση καταβάλλεται και κατά τις ημέρες που το άτομο βρίσκεται σε κανονική άδεια.

2, Δικαιολογητικά Υπαγωγής στο Πρόγραμμα

ΤΑ ΑΠΟΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΑ ΑΤΟΜΑ :

- ♦ Αποφυλακιστήριο με χρονολογία αποφυλάκισης από 01-01-1999 και μετά.
- ♦ Εισηγητική Έκθεση της Κοινωνικής Υπηρεσίας ή του Δ/ντη του Σωφρονιστικού καταστήματος ότι το άτομο έχει ανάγκη κοινωνικο-οικονομικής στήριξης και προτείνεται να μπει στο πρόγραμμα επιδότησης της απασχόλησης του ΟΑΕΔ.

Επισημαίνεται ότι :

- τα άτομα που θα υπαχθούν σε αυτά τα προγράμματα θα πρέπει να έχουν εκτίσει συνεχή ποινή φυλάκισης 5 μηνών, τουλάχιστον.
- Τα αποφυλακισμένα άτομα, των οποίων ο λόγος φυλάκισης σχετίζεται με παράβαση του Νόμου περί ναρκωτικών δεν υπάγονται στο πρόγραμμα.

ΤΑ ΝΕΑΡΑ ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΑ ΑΤΟΜΑ (άτομα που τους έχουν επιβληθεί αναμορφωτικά μέτρα ή ποινικός σωφρονισμός) ή τα ΝΕΑΡΑ ΑΤΟΜΑ ΠΟΥ ΒΡΙΣΚΟΝΤΑΙ ΣΕ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΚΙΝΔΥΝΟ :

- ♦ Εισηγητική Έκθεση : Κοινωνικών Υπηρεσιών Σωφρονιστικών Ιδρυμάτων ή Εταιρείας Προστασίας Ανηλίκων ή αρμοδίων Φορέων του Υπ.Υγείας & Πρόνοιας ή των Νομαρχιών ή Δήμων ή άλλου Αρμόδιου Φορέα Κοινωνικής Παρέμβασης ή του «Χαμόγελο του παιδιού» ή των Χωριών SOS κλπ, ότι το άτομο βρίσκεται σε ειδικές κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες και προτείνεται να μπει στο πρόγραμμα επιδότησης της απασχόλησης του ΟΑΕΔ.
- ♦ Άδεια εργασίας για τις περιπτώσεις που προβλέπεται.

B) Πρόγραμμα Επιχορήγησης Νέων Ελεύθερων Επαγγελματιών

1. Διάρκεια Επιχορήγησης

Καθορίζεται σε σαράντα οκτώ (48) μήνες από την ημερομηνία έκδοσης της σχετικής εγκριτικής απόφασης.

2. Βασικό Ποσό της Επιχορήγησης

Καθορίζεται στις δεκαέξι χιλιάδες εξακόσια (16.600) Ευρώ για όλα τα υποπρογράμματα και ανάγεται ως εξής :

- 1ος χρόνος : επτά χιλιάδες εξακόσια ΕΥΡΩ
- 2ος χρόνος : τρεις χιλιάδες ΕΥΡΩ
- 3ος χρόνος : τρεις χιλιάδες ΕΥΡΩ
- 4ος χρόνος : τρεις χιλιάδες ΕΥΡΩ

ΠΡΟΣΑΥΞΗΣΕΙΣ

- Το βασικό ποσό της επιχορήγησης για κάθε ΝΕΕ που εντάσσεται στο πρόγραμμα προσαυξάνεται κατά 1.500 Ευρώ εάν το άτομο είναι γυναίκα, έχει ποσοστό αναπηρίας 60% και άνω, είναι άνω των 45 ετών ή είναι επιδοτούμενος άνεργος.
- Ο ΝΕΕ μπορεί να κάνει χρήση μόνο μίας από τις παραπάνω προσαυξήσεις. Το ποσό της προσαύξησης χορηγείται κατανεμημένο ισόποσα στις δόσεις του πρώτου χρόνου της επιχορήγησης.
- Κατ' εξαίρεση είναι δυνατόν, η καταβολή της προσαύξησης να χορηγείται μαζί με την προκαταβολή, μετά από αιτιολογημένη έκθεση του αρμοδίου υπαλλήλου και απόφαση του Προϊσταμένου της Υπηρεσίας του ΟΑΕΔ, ότι

- ο ΝΕΕ έχει απόλυτη ανάγκη του κεφαλαίου αυτού για την αντιμετώπιση των οργανωτικών εξόδων της επιχείρησης.

3. Δεσμευτικές περιπτώσεις μη υπαγωγής

Δεν είναι δυνατή η υπαγωγή στο πρόγραμμα :

1. Όλων των επιχειρήσεων που λειτουργούν αποκλειστικά και μόνο βραδινές ώρες.
2. Των Ανωνύμων Εταιρειών (Α.Ε.)
3. Των Επιχειρήσεων με τυχερά, ψυχαγωγικά ή ηλεκτρονικά παιχνίδια (εξαιρουμένων των πρακτορείων ΠΡΟΠΟ και ΛΟΤΤΟ που μπορούν να υπαχθούν στο πρόγραμμα).
4. Των Αστικών Μη Κερδοσκοπικών Εταιρειών.
5. Των επιχειρήσεων που έχουν σύνθετο αντικείμενο δραστηριότητας και το ένα εξ αυτών περιλαμβάνεται στις εξαιρέσεις της παρούσης παραγράφου.
6. Των ΝΕΕ που έχουν επιχορηγηθεί από το 1997 και μετά :
 - από αυτοχρηματοδοτούμενο πρόγραμμα επιχορήγησης ΝΕΕ ΑΜΕΑ, Απεξαρτημένων, Αποφυλακισμένων και Νεαρών Παραβατικών Ατόμων
 - από πρόγραμμα επιδότησης της Απασχόλησης ΝΕΕ (κοινών ανέργων ή από Πρόγραμμα Απασχόλησης ΝΕΕ στον πολιτιστικό τομέα)
 - από προγράμματα επιδότησης ΝΕΕ το οποίο υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του Ε.Π. «ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ».
7. Των επιχειρήσεων που έχουν το ίδιο αντικείμενο δραστηριότητα με επιχείρηση που σταμάτησε τη λειτουργία της ή έχουν αγοραστεί/μεταβιβαστεί κατά το τελευταίο εξάμηνο και ανήκαν σε συγγενείς α' βαθμού εξ αίματος (γονείς, παιδιά) ή συζύγους του/της ΝΕΕ, εκτός αν η διακοπή έγινε λόγω συνταξιοδότησης ή θανάτου του συγγενικού τους προσώπου.
8. Των επιχειρήσεων που έχουν αγοραστεί ή μεταβιβαστεί από α' ή β' βαθμού συγγενείς εξ αίματος ή εξ αγχιστείας.
9. Των επιχειρήσεων του Πρωτογενούς Τομέα.

10. Των εποχιακών επιχειρήσεων, εφόσον αυτό προσδιορίζεται στην Βεβαίωση Έναρξης Επιτηδεύματος. Εξαιρούνται και δύνανται να υπαχθούν εποχιακές επιχειρήσεις που λειτουργούν τουλάχιστον πέντε μήνες.
11. Των επιχειρήσεων με αντικείμενο δραστηριότητας την παροχή πνευματιστικών-αστρολογικών υπηρεσιών, καθώς και των γραφείων συνοικεσιών.

4. Προϋποθέσεις υπαγωγής στο πρόγραμμα

Επισημαίνεται ότι στο πλαίσιο της εξατομικευμένης παρέμβασης και της κατάρτισης του Ατομικού Σχεδίου Δράσης από τους Εργασιακούς Συμβούλους των ευπαθών κοινωνικών ομάδων του ΟΑΕΔ, κρίνεται αναγκαία η συνεργασία μεταξύ του ενδιαφερόμενου και του Εργασιακού Συμβούλου ΕΚΟ ή άλλου αρμοδίου υπαλλήλου του ΟΑΕΔ, σχετικά με την επιχειρηματική δραστηριότητα, τις προοπτικές βιωσιμότητας της επιχείρησης καθώς και τις δυνατότητες της τοπικής αγοράς για την άσκηση του ελεύθερου επαγγέλματος, που απαιτείται να ασκήσει ο ενδιαφερόμενος.

Απαραίτητες προϋποθέσεις υπαγωγής στο πρόγραμμα είναι :

1. Ο ΝΕΕ να είναι νέος επιχειρηματίας δηλαδή να μην είχε επιχείρηση κατά το τελευταίο δωδεκάμηνο.
2. Η έναρξη επιτηδεύματος να έχει γίνει από την 01/09/2003 και έπειτα.
3. Να διαθέτουν οι ίδιοι ή ένας τουλάχιστον από τους εργαζόμενους στην επιχείρηση τους, τα νόμιμα πιστοποιητικά για την άσκηση του επαγγέλματος τους, όπου αυτά απαιτούνται.
4. Ο ΝΕΕ να έχει την ελληνική υπηκοότητα ή την υπηκοότητα κράτους-μέλους της Ε.Ε. ή να είναι Έλληνας ομογενής που να απασχολείται νόμιμα στην Ελλάδα.
5. Οι αρρένες 18-29 ετών να έχουν εκπληρώσει ή να έχουν νόμιμα απαλλαγεί από τις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις και να διαθέτουν απολυτήριο ή νόμιμη απαλλαγή από αυτές. Εξαιρούνται της παραγράφου αυτής, οι έγγαμοι εφόσον η σύζυγος τους δεν εργάζεται, καθώς και τα άτομα, τα οποία δεν υποχρεούνται στρατιωτικής θητείας στον ελληνικό στρατό.

6. Η κατάθεση της σχετικής αίτησης να έχει γίνει μέχρι και την 31/12/2004.
7. Ο ΝΕΕ μπορεί να αναπτύξει επιχειρηματική δραστηριότητα σε χώρο της κατοικίας του, εφόσον : το άτομο πάσχει από παραπληγία ή τετραπληγία και έχει σοβαρά προβλήματα μετακίνησης. Στις περιπτώσεις αυτές, ο χώρος θα πρέπει να είναι κατάλληλα διαμορφωμένος και να έχει πινακίδα με την επωνυμία και την δραστηριότητα της επιχείρησης, σε εξωτερικό σημείο της κατοικίας.
8. Ο ΝΕΕ ή ο εκπρόσωπος της επιχείρησης υποχρεούται, για οποιαδήποτε αλλαγή στη μορφή, τη λειτουργία, την επωνυμία, το αντικείμενο, τη διεύθυνση κλπ της επιχείρησης, να ενημερώνει νωρίτερα την αρμόδια υπηρεσία του ΟΑΕΔ, προκειμένου να εξεταστεί αν συνεχίζουν να συντρέχουν οι όροι του προγράμματος ώστε να συνεχισθεί η επιχορήγηση του ΝΕΕ. Εφόσον εγκριθούν οι όποιες αλλαγές της επιχείρησης από την Αρμόδια Υπηρεσία του ΟΑΕΔ, ο ΝΕΕ προβαίνει στην υλοποίηση των αλλαγών αυτών και στη συνέχεια ενημερώνει εγγράφων την Υπηρεσία.

5. Δικαιολογητικά Υπαγωγής στο Πρόγραμμα

Για να υπαχθεί στο πρόγραμμα αυτό ένας Νέος Ελεύθερος Επαγγελματίας, πρέπει να υποβάλλει στην αρμόδια Υπηρεσία του ΟΑΕΔ, τα εξής δικαιολογητικά :

Αποφυλακισμένα Άτομα :

- Αποφυλακιστήριο με ημερομηνία αποφυλάκισης από την 01/01/1999 και μετά.
- Εισηγητική Έκθεση της Κοινωνικής Υπηρεσίας ή του Δ/ντη του Σωφρονιστικού Καταστήματος, ότι το άτομο έχει ανάγκη κοινωνικοοικονομικής στήριξης και προτείνεται να ενταχθεί στο πρόγραμμα επιδότησης της απασχόλησης του ΟΑΕΔ.

Επισημαίνεται ότι :

- Τα άτομα που θα υπαχθούν σε αυτά τα προγράμματα θα πρέπει να έχουν εκτίσει συνεχή ποινή φυλάκισης 5 μηνών, τουλάχιστον.

- Τα αποφυλακισμένα άτομα, των οποίων ο λόγος φυλάκισης σχετίζεται με παράβαση του Νόμου περί ναρκωτικών δεν θα υπάγονται στο πρόγραμμα.

1. Έντυπη αίτηση-δήλωση που θα περιέχει τα πλήρη στοιχεία της νέας επιχείρησης και του επαγγελματικού υπευθύνου, καθώς και επικυρωμένο αντίγραφο της αστυνομικής ταυτότητας.
2. Έντυπο ερωτηματολόγιο-δήλωση ότι ο/η ενδιαφερόμενος/η αποδέχεται τους όρους του προγράμματος.
3. Κάρτα ανεργίας ή υπεύθυνη δήλωση του Ν.1599/86, στην οποία φαίνεται ότι ήταν άνεργος πριν την έναρξη της δραστηριότητας της επιχείρησης.
4. Βεβαίωση έναρξης δραστηριότητας της επιχείρησης από την αρμόδια ΔΟΥ καθώς και οποιαδήποτε άδεια-έγκριση απαιτείται για τη λειτουργία της επιχείρησης.
5. Οι ενδιαφερόμενοι άρρενες ηλικίας 18-29 ετών θα προσκομίζουν πιστοποιητικό στρατολογίας τύπου Α ή θεωρημένη φωτοτυπία της ανάλογης σελίδας του στρατιωτικού τους βιβλιαρίου, στις περιπτώσεις που υποχρεούνται.
6. Φωτοτυπία του Δελτίου Αστυνομικής Ταυτότητας.

➤ **Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα**

Δικαιούχοι, για να ενταχθούν στο Ειδικό Πρόγραμμα Επιδότησης της Απασχόλησης Νέων Θέσεων Εργασίας & Νέων Ελεύθερων Επαγγελματιών, της παρούσης Υπουργικής Απόφασης, θα είναι (εφόσον προσκομίσουν Βεβαίωση από το Φορέα Υλοποίησης Ενεργειών ότι ολοκλήρωσαν τουλάχιστον ένα από τα παρακάτω προγράμματα καθώς και Δελτίο παρακολούθησης αξιολόγησης της πορείας υλοποίησης της ενέργειας στην οποία εντάχθηκαν) όσοι έχουν παραπεμφθεί ως άτομα ευπαθών κοινωνικών ομάδων (Αποφυλακισμένοι) και έχουν ολοκληρώσει στο πλαίσιο του Ε.Π. «Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση» τουλάχιστον ένα από τα παρακάτω προγράμματα :

α) Προγράμματα κατάρτισης τα οποία υλοποιούνται από πιστοποιημένα ΚΕΚ Συνεχιζόμενης Κατάρτισης και τα οποία σε εφαρμογή του mainstreaming (ενσωμάτωσης), είναι υποχρεωμένα να εντάσσουν στα προγράμματά τους άτομα ευπαθών κοινωνικών ομάδων σε ποσοστό 10%.

β) Προγράμματα Προκατάρτισης (εκμάθηση ελληνικής γλώσσας), τα οποία υλοποιούνται από πιστοποιημένα ΚΕΚ.

γ) Προγράμματα Παροχής Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών (συμβουλευτική, ενδυνάμωση, ψυχοκοινωνική στήριξη), τα οποία υλοποιούνται από Φορείς Παροχής Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών (Φ.Π.Σ.Υ.Υ.)

Οι αποφυλακισμένοι που ο λόγος φυλάκισής τους ήταν η παράβαση του Ν. περί ναρκωτικών, κατ' εξαίρεση είναι δυνατόν να υπαχθούν στο παρόν πρόγραμμα μόνον εφόσον τα άτομα προτείνονται από το Φορέα που υλοποίησε τις Συνοδευτικές Υποστηρικτικές Υπηρεσίες και με την προσκόμιση σχετικής εισηγητικής έκθεσης για ένταξη στο πρόγραμμα.

A) Προγράμματα Επιδοτούμενων Θέσεων Εργασίας

1. Ισχύς προγράμματος

Η απόφαση αυτή έχει ισχύ από την ημερομηνία δημοσίευσής της και καταληκτική ημερομηνία υπαγωγής την 31/12/2005 εκτός εάν ο αριθμός των προβλεπόμενων θέσεων καλυφθεί νωρίτερα, οπότε το πρόγραμμα διακόπτεται.

Ως καταληκτική ημερομηνία υλοποίησης του Προγράμματος ορίζεται η 31/12/2007.

2. Διάρκεια – Ποσά επιχορήγησης

Η διάρκεια της επιχορήγησης για κάθε προσλαμβανόμενο άτομο ορίζεται στους εικοσιτέσσερις (24) μήνες, με την υποχρέωση του εργοδότη να απασχολήσει το άτομο άλλους :

- ◆ Έξι (6) μήνες χωρίς επιχορήγηση για μικρές επιχειρήσεις (δηλ. όσες απασχολούν προσωπικό έως 250 άτομα) ή
- ◆ Δώδεκα (12) μήνες χωρίς επιχορήγηση για μεγάλες επιχειρήσεις (δηλ. όσες απασχολούν προσωπικό πάνω από 250 άτομα) σε εφαρμογή των άρθρων 4 & 5 του Κανονισμού 2204/12-12-2003)

Το βασικό ποσό της επιχορήγησης για κάθε προσλαμβανόμενο άτομο ορίζεται στα 20 (είκοσι) ευρώ την ημέρα και για τους 24 (εικοσιτέσσερις) μήνες.

Προσαύξηση : Το βασικό ποσό επιχορήγησης προσαυξάνεται κατά 1,50ευρώ εάν το άτομο είναι :

- ◆ Γυναίκα ή
- ◆ Ανω των 45 ετών

Σημειώνεται ότι το άτομο δικαιούται μόνο μία των ανωτέρω προσαυξήσεων.

Επισημαίνεται ότι η επιχορήγηση θα υπολογίζεται για κάθε εργάσιμη ημέρα πλήρους απασχόλησης και μέχρι είκοσι έξι (26) ημέρες για κάθε μήνα, κατ' ανώτατο όριο, εφόσον όμως υπάρχουν τουλάχιστον είκοσι (20) ημερομίσθια για κάθε επιχορηγούμενο εργαζόμενο χωρίς καμία άλλη παροχή από τον ΟΑΕΔ. Το τυχόν υπόλοιπο της αμοιβής του εργαζόμενου καθώς και ασφάλιση, επιδόματα αδείας, κλπ καταβάλλονται από τον εργοδότη.

Χρόνος Υποχρεωτικής Απασχόλησης-Δεσμεύσεις

Ο εργοδότης επιδοτείται για το απασχολούμενο άτομο για περίοδο 24 (εικοσιτεσσάρων) μηνών ενώ υποχρεούται να διατηρήσει τη θέση εργασίας 6 (έξι) μήνες χωρίς επιχορήγηση σε περίπτωση που η επιχείρηση είναι μικρομεσαία δηλ. απασχολεί έως 250 εργαζόμενους ή 12 (δώδεκα) μήνες χωρίς επιχορήγηση σε περίπτωση που η επιχείρηση είναι μεγάλη δηλ. απασχολεί πάνω από 250 εργαζόμενους.

Σε περίπτωση απόλυσης του ατόμου είτε πριν είτε μετά το πέρας των 30 (τριάντα) μηνών σε περίπτωση μικρομεσαίας επιχείρησης ή των 36 μηνών σε περίπτωση μεγάλης επιχείρησης ο εργαζόμενος δικαιούται τα προβλεπόμενα από τη νομοθεσία (αποζημίωση, επιδόματα αδείας κλπ)

3. Δικαιολογητικά Υπαγωγής στο Πρόγραμμα

Για να υπαχθούν τα άτομα στο πρόγραμμα θα πρέπει :

- ♦ Να προσκομίσουν Βεβαίωση του Υπεύθυνου Φορέα Υλοποίησης ενεργειών (πιστοποιημένα ΚΕΚ Συνεχιζόμενης Κατάρτισης, Προκατάρτισης, Φ.Π.Σ.Υ.Υ.), ότι ο άτομο ωφελήθηκε από ενέργειες Κατάρτισης σε εφαρμογή του mainstreaming (ενσωμάτωσης) ή Προκατάρτισης (εκμάθηση ελληνικής γλώσσας) ή Παροχής Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών στο πλαίσιο των εγκεκριμένων από το

Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων προγραμμάτων του Ε.Π. «Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση», 2000-2006 και εφόσον ο Υπεύθυνος Φορέας έχει αποστείλει στις Υπηρεσίες του ΟΑΕΔ το Δελτίο Παρακολούθησης-Αξιολόγησης του ατόμου που ωφελήθηκε από τα παραπάνω μέτρα, διαδικασία η οποία ορίζεται στην υπ' αριθμ.Β114621/18.06.2002 εγκύκλιο περί «Εφαρμογής της Εξατομικευμένης Παρέμβασης προς τις Ευπαθείς Κοινωνικές Ομάδες».

- ◆ Να επανεγγραφούν στα Μητρώα ανέργων του ΟΑΕΔ εφόσον έχουν ενταχθεί σε πρόγραμμα κατάρτισης ή εκμάθησης ελληνικής γλώσσας, κατά τη διάρκεια των οποίων δεν θεωρείται το Δελτίο Ανεργίας, διότι παρακρατείται από τον Φορέα Υλοποίησης.

- ◆ Αποφυλακιστήριο

Β) Πρόγραμμα Επιχορήγησης Νέων Ελεύθερων Επαγγελματιών

1. Κατάρτιση προγράμματος

Το Πρόγραμμα αφορά την Επιχορήγηση τετρακοσίων (400) Νέων Ελεύθερων Επαγγελματιών, για τη δημιουργία ατομικών και εταιρικών (Ο.Ε., Ε.Ε., Ε.Π.Ε, Συνεταιρισμοί, Κοινοπραξίες) επιχειρήσεων καθαρά τοπικού χαρακτήρα, τις οποίες δεν χαρακτηρίζει έντονος ανταγωνισμός.

Ισχύς Προγράμματος

Η απόφαση αυτή έχει ισχύ την ημερομηνία δημοσίευσής της και καταληκτική ημερομηνία υπαγωγής την 31/12/2005 εκτός εάν ο αριθμός των προβλεπόμενων θέσεων καλυφθεί νωρίτερα, οπότε το Πρόγραμμα διακόπτεται. Ως καταληκτική ημερομηνία υλοποίησης του Προγράμματος ορίζεται η 30/04/2007.

2. Διάρκεια – Ποσά επιχορήγησης

Η διάρκεια της επιχορήγησης για κάθε Ελεύθερο Επαγγελματία που υπάγεται στο πρόγραμμα αυτό, καθορίζεται σε δεκαέξι (16) μήνες από την ημερομηνία έκδοσης της σχετικής εγκριτικής απόφασης.

Το βασικό ποσό επιχορήγησης για τα άτομα που εντάσσονται στο πρόγραμμα αυτό ορίζεται στα 10.600 Ευρώ, το ποσό αυτό προσαυξάνεται κατά 1.400 Ευρώ εάν το άτομο είναι γυναίκα ή είναι άνω των 45 ετών.

Σημειώνεται ότι το άτομο δικαιούται μόνο μία των ανωτέρω προσαυξήσεων.

Από το ποσό αυτό προκαταβάλλεται το ποσό των 2.900 Ευρώ μετά την έκδοση της εγκριτικής απόφασης υπαγωγής στο πρόγραμμα. Το υπόλοιπο ποσό καταβάλλεται σε τέσσερις (4) ισόποσες τετραμηνιαίες δόσεις.

- ◆ Απαίτηση της πρώτης δόσης κατοχυρώνεται μετά από διάστημα τεσσάρων μηνών από την έναρξη του προγράμματος. Το ποσό της προσαύξησης καταβάλλεται στην α΄ δόση.
- ◆ Για την είσπραξη των επόμενων δόσεων, ο ΝΕΕ θεμελιώνει δικαίωμα υποβολής αίτησης με τη λήξη κάθε τετραμήνου λειτουργίας της επιχείρησης.

3. Δεσμευτικές περιπτώσεις μη υπαγωγής

Δεν είναι δυνατή η υπαγωγή στο πρόγραμμα :

3.1 Όλων των επιχειρήσεων που λειτουργούν αποκλειστικά και μόνο βραδινές ώρες.

3.2 Των Ανωνύμων Εταιρειών (Α.Ε.)

3.3 Των επιχειρήσεων με τυχερά, ψυχαγωγικά ή ηλεκτρονικά παιχνίδια (εξαιρουμένων των πρακτορείων ΠΡΟΠΟ και ΛΟΤΤΟ που μπορούν να υπαχθούν στο πρόγραμμα).

3.4 Των Αστικών Μη Κερδοσκοπικών Εταιρειών.

3.5 Των επιχειρήσεων που έχουν σύνθετο αντικείμενο δραστηριότητας και το ένα εξ αυτών περιλαμβάνεται στις εξαιρέσεις της παρούσης παραγράφου.

3.6 Των Ν.Ε.Ε. που έχουν υπαχθεί και επιχορηγηθεί από το 1999 και μετά :

- από Πρόγραμμα Εθνικής Πολιτικής του ΟΑΕΔ για την Επιδότηση της Απασχόλησης Νέων Ελεύθερων Επαγγελματιών, ΑΜΕΑ, Απεξαρτημένων, Αποφυλακισμένων
- από Πρόγραμμα Επιδότησης της Απασχόλησης ΝΕΕ (κοινών ανέργων) ή από Πρόγραμμα απασχόλησης ΝΕΕ στον πολιτισμικό τομέα.
- Από Πρόγραμμα Επιδότησης της Απασχόλησης ΝΕΕ το οποίο υλοποιήθηκε στο πλαίσιο της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας «ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ» ή του Ε.Π. «ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ»

3.7 Των επιχειρήσεων που έχουν το ίδιο αντικείμενο δραστηριότητας με επιχείρηση που σταμάτησε τη λειτουργία της κατά το τελευταίο δωδεκάμηνο και ανήκε σε συγγενείς α' βαθμού εξ αίματος ή εξ αγχιστείας (γονείς, παιδιά, σύζυγοι, πεθεροί) και β' βαθμού εξ αίματος (αδελφοί, παππούδες) του/της ΝΕΕ.

3.8 Των επιχειρήσεων που έχουν αγοραστεί ή μεταβιβαστεί από α' και β' βαθμού συγγενείς εξ αίματος ή εξ αγχιστείας.

3.9 Των επιχειρήσεων του Πρωτογενούς Τομέα.

3.10 Των εποχιακών επιχειρήσεων, εφόσον αυτο προσδιορίζεται στην Βεβαίωση έναρξης επιτηδεύματος, εξαιρουμένων αυτών που λειτουργούν το λιγότερο επτά (7) μήνες.

3.11 Των επιχειρήσεων με αντικείμενο δραστηριότητας την παροχή πνευματιστικών-αστρολογικών υπηρεσιών, καθώς και των γραφείων συνοικεσίων.

4. Προϋποθέσεις υπαγωγής στο πρόγραμμα

Απαραίτητες προϋποθέσεις για την υπαγωγή στο πρόγραμμα είναι :

4.1 Ο ΝΕΕ να είναι ηλικίας 18-64 ετών, εγγεγραμένος στα Μητρώα Ανέργων του ΟΑΕΔ και

✓ Να έχει ωφεληθεί στο πλαίσιο των Μέτρων 1.3 ή και 2.1 του Ε.Π. «Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση» του Γ΄ ΚΠΣ από δράσεις :

α) Κατάρτισης από πιστοποιημένα ΚΕΚ Συνεχιζόμενης Κατάρτισης σε εφαρμογή του mainstreaming (ενσωμάτωσης) ή

β) Προκατάρτισης από πιστοποιημένα ΚΕΚ (εκμάθηση ελληνικής γλώσσας) ή

γ) Παροχής Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών από Φορείς Παροχής Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Ενεργειών (Φ.Π.Σ.Υ.Υ.)

✓ Να έχει την Ελληνική Υπηκοότητα ή την Υπηκοότητα κράτους μέλους της Ε.Ε. (πλην της ομάδας-στόχο οικονομικοί μετανάστες) ή να είναι Έλληνας Ομογενής και να απασχολείται νόμιμα στην Ελλάδα ή να είναι πρόσφυγας ή μετανάστης που έχει νόμιμη άδεια παραμονής και εργασίας.

4.2 Η έναρξη επιτηδεύματος να έχει γίνει μετά την ολοκλήρωση του Προγράμματος που εντάχθηκε το άτομο (Κατάρτιση από πιστοποιημένα ΚΕΚ Συνεχιζόμενης Κατάρτισης σε εφαρμογή του mainstreaming (ενσωμάτωσης) ή Προκατάρτισης από πιστοποιημένα ΚΕΚ (εκμάθηση ελληνικής γλώσσας) ή Παροχής Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών από Φορείς Παροχής ΣΥΥ (Φ.Π.Σ.Υ.Υ.)

4.3 Ο Ν.Ε.Ε. να μην είχε επιχείρηση κατά το τελευταίο δωδεκάμηνο.

4.4. Οι άρρενες 18-29 ετών να έχουν εκπληρώσει ή να έχουν νόμιμα απαλλαγεί από τις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις και να διαθέτουν απολυτήριο ή νόμιμη απαλλαγή από αυτές. Εξαιρούνται της παραγράφου αυτής, οι έγγαμοι εφόσον η σύζυγος τους δεν εργάζεται καθώς και τα άτομα που δεν υποχρεούνται στρατιωτικής θητείας στον ελληνικό στρατό.

4.5 Στο πλαίσιο εφαρμογής της εξατομικευμένης προσέγγισης από το εξειδικευμένο προσωπικό και τους Συμβούλους ΣΥΥ των Δημοσίων Υπηρεσιών Απασχόλησης του ΟΑΕΔ, κρίνεται απαραίτητη η συνεργασία μεταξύ του ενδιαφερομένου και του αρμοδίου στελέχους του ΟΑΕΔ σχετικά με την επιχειρηματική δραστηριότητα που πρόκειται να ασκήσει ο ενδιαφερόμενος τις προοπτικές βιωσιμότητας της επιχείρησης καθώς και τις δυνατότητες της τοπικής αγοράς για το συγκεκριμένο είδος της επιχείρησης.

4.6 Η κατάθεση της σχετικής αίτησης με όλα τα απαραίτητα δικαιολογητικά να έχει γίνει μέχρι και την 15/12/2005. Η έκδοση εγκριτικής απόφασης Υπαγωγής πρέπει να έχει γίνει μέχρι την 31/12/2005. Οι παραπάνω ημερομηνίες δεν ισχύουν σε περίπτωση που ο αριθμός των προβλεπόμενων θέσεων επιδότησης της απασχόλησης ΝΕΕ καλύφθει νωρίτερα, οπότε το Πρόγραμμα διακόπτεται.

4.7 Ο ΝΕΕ να απασχολείται αποκλειστικά στην επιχείρηση και να παρευρίσκεται κατά τους ελέγχους των αρμοδίων οργάνων του ΟΑΕΔ. Ειδικά για τους ΝΕΕ των οποίων το αντικείμενο δραστηριότητας της επιχείρησης τους ποχρεώνει σε εξωτερική εργασία, οι έλεγχοι των αρμοδίων οργάνων θα γίνονται μετά από συνεννόηση με τον ΝΕΕ.

4.8 Ο ΝΕΕ μπορεί να αναπτύξει επιχειρηματική δραστηριότητα σε χώρο της κατοικίας του, μόνο εφόσον :

- Το άτομο πάσχει από παραπληγία ή τετραπληγία και έχει σοβαρά προβλήματα μετακίνησης.

Στις περιπτώσεις αυτές, θα πρέπει ο χώρος να είναι κατάλληλα διαμορφωμένος και να υπάρχει πινακίδα με την επωνυμία και την δραστηριότητα της επιχείρησης, σε εξωτερικό σημείο της κατοικίας.

4.9 Ο Ν.Ε.Ε. ή ο εκπρόσωπος της επιχείρησης υποχρεούται, για οποιαδήποτε αλλαγή στη μορφή, τη λειτουργία, την επωνυμία, το αντικείμενο, τη διεύθυνση κλπ της επιχείρησης να ενημερώνει νωρίτερα την αρμόδια υπηρεσία του Οργανισμού, προκειμένου να εξεταστεί αν συνεχίζουν να συντρέχουν οι όροι του προγράμματος ώστε να συνεχισθεί η επιχορήγησή του.

Εφ' όσον εγκριθούν οι όποιες αλλαγές της επιχείρησης από την Αρμόδια Υπηρεσία του Οργανισμού, ο Ν.Ε.Ε. προβαίνει στην υλοποίηση των αλλαγών αυτών και στη συνέχεια ενημερώνει εγγράφως την Υπηρεσία.

5. Δικαιολογητικά Υπαγωγής στο Πρόγραμμα

5.1 Για να υπαχθούν τα άτομα στο πρόγραμμα θα πρέπει :

- ◆ Να προσκομίσουν Βεβαίωση του Υπεύθυνου Φορέα Υλοποίησης ενεργειών (πιστοποιημένα ΚΕΚ Συνεχιζόμενης Κατάρτισης, Προκατάρτισης, Φ.Π.Σ.Υ.Υ.), ότι το άτομο ωφελήθηκε από ενέργειες Κατάρτισης σε εφαρμογή του mainstreaming (ενσωμάτωσης) ή Προκατάρτισης (εκμάθηση ελληνικής γλώσσας) ή Παροχής Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών στο πλαίσιο των εγκεκριμένων από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων προγραμμάτων του Ε.Π. «Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση», 2000-2006 και εφόσον ο Υπεύθυνος Φορέας έχει αποστείλει στις Υπηρεσίες του ΟΑΕΔ το Δελτίο Παρακολούθησης-Αξιολόγησης του ατόμου που ωφελήθηκε από τα παραπάνω μέτρα διαδικασία η οποία ορίζεται στην υπ' αριθμ. Β114621/18.02.2002 εγκύκλιο περί «Εφαρμογής της Εξατομικευμένης Παρέμβασης προς τις Ευπαθείς Κοινωνικές Ομάδες».
- ◆ Να επανεγγραφούν στα Μητρώα ανέργων του ΟΑΕΔ εφόσον έχουν ενταχθεί σε πρόγραμμα κατάρτισης ή εκμάθησης ελληνικής γλώσσας, κατά τη διάρκεια των οποίων δεν θεωρείται το Δελτίο Ανεργίας, διότι παρακρατείται από τον Φορέα υλοποίησης.
- ◆ Αποφυλακιστήριο.

5.2 Έντυπη αίτηση-δήλωση που θα περιέχει τα πλήρη στοιχεία της νέας επιχείρησης

5.3 Βεβαίωση έναρξης δραστηριότητας της επιχείρησης από την αρμόδια ΔΟΥ, η οποία θα πρέπει να έχει ημερομηνία έναρξης επιτηδεύματος μετά την ολοκλήρωση των προβλεπόμενων ενεργειών του Γ ΚΠΣ δηλαδή Πρόγραμμα Κατάρτισης σε εφαρμογή του mainstreaming (ενσωμάτωσης) ή Προκατάρτισης (εκμάθηση ελληνικής γλώσσας) ή Παροχής Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών.

Σε περιπτώσεις που ο ΝΕΕ ασκεί την επαγγελματική του δραστηριότητα σε εξωτερικούς χώρους (όπως αυτοκινητιστές-ταξί, μεταφορείς, πλανόδιοι πωλητές, πωλητές σε λαϊκή αγορά, ασφαλιστές) είναι δυνατό να υπαχθούν στο Πρόγραμμα, ακόμη κι αν η έναρξη δραστηριότητας γίνεται με έδρα την οικία του ΝΕΕ.

5.4 Οι ενδιαφερόμενοι άρρενες που υποχρεούνται στρατιωτικής θητείας στον ελληνικό στρατό, ηλικίας 18-29 ετών θα προσκομίζουν πιστοποιητικό στρατολογίας τύπου Α' ή θεωρημένη φωτοτυπία της ανάλογης σελίδας του στρατιωτικού τους βιβλιαρίου.

5.5 Φωτοτυπία του Δελτίου αστυνομικής ταυτότητας ή διαβατηρίου.

4.4.6. Γενικές Πληροφορίες

A. Επιδόματα

Η συγκεκριμένη θεματική ενότητα αφορά σε οργανισμούς και θεσμούς που παρέχουν υπηρεσίες σε αποφυλακισθέντες, όπως ο Ο.Α.Ε.Δ., η Πρόνοια.

➤ **Πρόνοια**

Στόχος της δραστηριότητας είναι οι κρατούμενοι (α) να ενημερωθούν για την ύπαρξη και τις αρμοδιότητες της Πρόνοιας (τι σημαίνει Πρόνοια, τι είναι αυτός ο θεσμός, ποιο είναι το πεδίο δραστηριοτήτων της, που στεγάζεται, τηλέφωνα και διευθύνσεις κατά Νομό ...), (β) να αποκτήσουν τις δεξιότητες να χρησιμοποιήσουν το δικαίωμά τους στην οικονομική ενίσχυση που προσφέρει η Πρόνοια.

Να επισημάνουμε ότι πληροφορίες για την Πρόνοια δίνονται στις κατά τόπους Νομαρχίες.

Ο αποφυλακισμένος μπορεί να πάρει ένα έκτακτο επίδομα, το οποίο εξετάζεται κατά περίπτωση, προσκομίζοντας τα απαιτούμενα δικαιολογητικά. Το ύψος του επιδόματος είναι μέχρι **234** Ευρώ.

Επίσης, υπάρχει η δυνατότητα έκδοσης Βιβλιαρίου Απορίας.

➤ **Ο.Α.Ε.Δ.**

Για να πάρει ο αποφυλακισμένος το επίδομα του ΟΑΕΔ θα πρέπει αρχικά να επισκεφθεί το αρμόδιο γραφείο του ΟΑΕΔ της περιοχής του για να βγάλει **κάρτα ανεργίας** έχοντας μαζί του :

- ◆ Την ταυτότητά του
- ◆ Το έγγραφο απόδοσης ΑΦΜ
- ◆ Το αποφυλακιστήριο του

Στη συνέχεια, θα πρέπει να πάει στην Τοπική Υπηρεσία του ΟΑΕΔ (που συχνά βρίσκεται στο ίδιο κτίριο αλλά σε άλλο γραφείο) και θα πρέπει να έχει μαζί του :

- ◆ Τη ταυτότητά του
- ◆ Το αποφυλακιστήριο
- ◆ Την κάρτα ανεργίας
- ◆ Εκκαθαριστικό σημείωμα από την εφορία ή υπεύθυνη δήλωση όπου θα δηλώνει ότι δεν υπέβαλε φορολογική δήλωση
- ◆ Εισηγητική έκθεση από την Κοινωνική Υπηρεσία της φυλακής.

Το επίδομα αποφυλακισμένων είναι **186** Ευρώ και το εισπράττει για **3 μήνες**.

Για να πάρει το επίδομα θα πρέπει :

- ◆ Να μην είναι υπότροπος
- ◆ Να ζητήσει το επίδομα μέσα σε 60 ημέρες από την αποφυλάκιση

B. Έγγραφα

➤ **Έκδοση Δελτίου Αστυνομικής Ταυτότητας**

- ◆ Πιστοποιητικό γεννήσεως ενδιαφερομένου
- ◆ 2 φωτογραφίες ταυτότητας
- ◆ παρουσία ενηλίκου ως μάρτυρα

➤ **Περίπτωση Κλοπής, Φθοράς ή Αλλαγής Κοινοτικού Τύπου Ταυτότητας**

- ◆ Πιστοποιητικό γεννήσεως ενδιαφερομένου
- ◆ Παράβολο αξίας 5 ευρώ από Δημόσιο Ταμείο
- ◆ 2 φωτογραφίες ταυτότητας

➤ Έκδοση Αστυνομικής Ταυτότητας για Ομογενείς

- ◆ Πιστοποιητικό γεννήσεως ενδιαφερομένου
- ◆ 2 φωτογραφίες ταυτότητας
- ◆ απόφαση ιθαγένειας

Σημ. : Σχετικά με την περίπτωση των Βορειοηπειρωτών, τους παρέχεται ειδικό δελτίο ταυτότητας για το λόγο ότι έχουν εθνικότητα ελληνική και υπηκοότητα αλβανική.

Γ. Χρήσιμα Τηλέφωνα

Δ/ση Σπουδών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Υπουργείου Παιδείας	2103236970
Δ/ση Σπουδών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Υπουργείου Παιδείας	2103246031
Δ/ση Μαθητείας ΟΑΕΔ	2109989701-4
Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης Γραφείο Εξυπηρέτησης Πολιτών (Επιδόματα)	2105239328
Γιατροί του Κόσμου	2106440300/2105200500 (Αθήνα) 2310556176 (Θεσσαλονίκη)
Γιατροί Χωρίς Σύνορα	2105200500 (Αθήνα) 2310556176(Θεσσαλονίκη)
Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών	1564
ΟΑΕΔ (Υπηρεσία Ειδικών Κοινωνικών Ομάδων)	2109989181 www.oaed.gr

Επίλογος

Στόχος του συγκεκριμένου Οδηγού ήταν να προτείνει τρόπους προσέγγισης και θέματα που θα μπορούσαν ν' αναπτυχθούν στο πλαίσιο της Συμβουλευτικής των Κ.Ε.Ε.

Η επιλογή των θεμάτων έγινε με βάση την εμπειρία από τη λειτουργία του Προγράμματος των Κ.Ε.Ε. στις ελληνικές φυλακές, καθώς και τα αιτήματα και τις ανάγκες που εκφράστηκαν από τους ίδιους τους κρατούμενους.

Ο Σύμβουλος μπορεί να αναφερθεί φυσικά, και σε άλλα θέματα όπως υγιεινή, φροντίδα του σώματος, ενημέρωση για άλλα προγράμματα (π.χ. ΕΟΜΜΕΧ) ή υπηρεσίες (π.χ. έκδοση Διπλώματος Οδήγησης), τα οποία δεν αναπτύχθηκαν στο συγκεκριμένο εγχειρίδιο.

Η αναφορά σε άλλα θέματα θα πρέπει να γίνεται μετά από σωστή ενημέρωση και πληροφόρηση του Συμβούλου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Δημητρούλη Κ., Τικταπανίδου Α. (2004) *Νέες συνθήκες και νέες δεξιότητες στην αγορά εργασίας, Αθήνα, Κ.Ε.Θ.Ι.*

Διεθνής Οργανισμός Μεταναστεύσεων, Εύξεινη Πόλη (2004) *Οδηγός για τον Μετανάστη και τον Πρόσφυγα, Αθήνα.*

Ελληνική Εταιρεία Ψυχικής Υγιεινής και Νεύρο ψυχιατρικής του Παιδιού (1994)
Διεπαγγελματική Συμβουλευτική, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα

Θεμελή Ο. (1997) *Υποστήριξη και προώθηση στην απασχόληση ανέργων γυναικών παραβατών του νόμου, Αθήνα, Κοινωνική Πρωτοβουλία Απασχόλησης Άξονας Horizon, Πρόγραμμα Λυσιδέσμη*

Κανδυλάκη Α. (2001) *Η Συμβουλευτική στην Κοινωνική Εργασία, Αθήνα, Σύγχρονες Ακαδημαϊκές και Επιστημονικές Εκδόσεις*

Κάραλης Θ.(1999) *Τεχνικές Εξεύρεσης Εργασίας, Αθήνα, Μεταίχιμο.*

Κ.Ε.Θ.Ι.(2004) *Εργαλεία Συμβουλευτικής Κ.Ε.Θ.Ι. για τις ολοκληρωμένες παρεμβάσεις υπέρ των γυναικών, Αθήνα.*

Κουλιεράκης, Γ. και Ρηγούτσου, Ε. (2004) *Μοντέλο Επιμόρφωσης Εκπαιδευτών και Στελεχών που δραστηριοποιούνται σε προγράμματα Φυλακών Παραδοτέο Νο 2. Αθήνα, Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων*

Τρέσσου Ευαγγελία Κωστούλη Τριανταφυλλιά, Βασιλειάδης Βασίλειος, Χατζηνικολάου Άγγελος, Χασιώτης Βασίλειος,(2004) *Συμβουλευτική Φυλακισμένων, Αθήνα, . Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων*

Ν. 2776/1999. Σωφρονιστικός Κώδικας.

Συμβούλιο της Ευρώπης Σύσταση ΝοR (89)12 Ευρωπαϊκοί Σωφρονιστικοί Κανόνες

Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Οργανισμός Απασχόλησης
Εργατικού Δυναμικού Υπηρεσία Ειδικών Κοινωνικών Ομάδων *Υπουργική Απόφαση*
1503/12-12-2003

Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Οργανισμός Απασχόλησης
Εργατικού Δυναμικού Υπηρεσία Ειδικών Κοινωνικών Ομάδων *Υπουργική Απόφαση*
1360/31.10.2003

